

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Periodický tisk v Trutnově v letech 1945 až 1968

Bakalářská práce

Autor: Šárka Emichelová
Studijní program: B7310 Filologie
Studijní obor: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: Mgr. Jan Bílek



Zadání bakalářské práce

Autor: Šárka Emichelová

Studium: P15P0053

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Název bakalářské práce: **Periodický tisk v Trutnově v letech 1945 až 1968**

Název bakalářské práce AJ: Periodical press in Trutnov from 1945 till 1968

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat vývojem periodického tisku v Trutnově v letech 1945 až 1968. Přinese popis jednotlivých titulů a přehled jejich vývoje, k čemuž budou použity metody obvyklé v oborech knihovnictví, historie a žurnalistiky. Cílem práce je přinést přehled periodik, která v tomto místě vycházela, a výklad o jejich vývoji. V projektové části bude pojednáno o publikování článku o tématu v místním tisku.

Jednotlivá zjištěná periodika. VERNER, Pavel. Úvod do praktické žurnalistiky, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, 96 s. ISBN 978-80-86723-87-7. LESÁK, Vladimír. Bibliografie novin a časopisů východních Čech v letech 1650-1945, Hradec Králové : Ústav historických věd Pedagogické fakulty VŠP, 1998, 80 s. ISSN 1211-8176. Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově. 2000. Trutnov, Státní okresní archiv Trutnov 2001. 232 s. ISBN 80-902709-2-1, ISSN 1212-5229.

Garantující pracoviště: Katedra českého jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Jan Bílek

Oponent: PhDr. Lukáš Zábranský, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 16.11.2016

Anotace

EMICHELOVÁ, Šárka. *Periodický tisk v Trutnově v letech 1945 až 1968*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019, x s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce *Periodický tisk v Trutnově* mezi lety 1945–1968 mapuje periodika vycházející ve městě Trutnov v daném časovém úseku a poskytuje záznam o jejich vývoji.

V teoretické části se práce zabývá Trutnovem a jeho historií spolu s geografickou a demografickou charakteristikou. Tato část slouží jako uvedení do politicko-historického kontextu, ve kterém rozebíraná periodika vznikala.

Dále je v práci charakterizován periodický tisk po skončení druhé světové války a během nastolení komunistického režimu mezi lety 1948–1968. Po roce 1945 vycházelo v Trutnově jen několik málo novin, což si vysvětlujeme jednak poválečným nedostatkem surovin, jednak zaměřením pozornosti na odlišné záležitosti. V letech 1948–1968 počet vydávaných periodik téměř pětkrát vzrostl.

Následně jsou v práci jednotlivé noviny na základě zaměření rozřazeny do podkapitol a je popsán jejich vývoj.

Klíčová slova

Periodický tisk, Trutnovsko, Trutnov, média, 1945–1968

Annotation

EMICHELOVÁ, Šárka. *Periodical press in Trutnov from 1945 till 1968*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2019, x pp. Bachelor Degree Thesis.

Bachelor thesis called *Periodical Press in Trutnov from 1945 till 1968* is dealing with periodical press printed in the Trutnov city at mentioned times, and provides a record about it's development.

In it's theoretical part thesis describes history of Trutnov together with the geographics and demographics of the city. This part serves to present political and historical context of creation of the newspapers.

In it's practical part thesis reports the press by virtue of political situation – after the end of the Second World War and during establishment of communist regime between the years 1948 and 1968. After 1945 there was only few newspapers printed in Trutnov, which is firstly result of lack of the materials after the war, and secondly result of population being focused on other problems. Between the years 1948 and 1968 the number of newspapers printed in the Trutnov city grew almost five times.

In the final part of the bachelor thesis the newspapers are separated to sections depending on their main topic. Next they're analyzed and their development is described.

Keywords

Periodical press, Trutnovsko, Trutnov, media, 1945–1968

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucího bakalářské práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 20 dubna 2019

.....

Šárka Emichelová

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce, magistru Janu Bílkovi, za věcné rady, připomínky, konzultace a bezbřehou trpělivost. Dále děkuji pracovníkům Státního okresního archivu Trutnov a Muzea Podkrkonoší Trutnov za ochotné poskytování informací a materiálů při mém bádání.

Obsah

Úvod.....	1
1 Trutnov	3
1.1 Geografická charakteristika	3
1.2 Historie	3
1.3 Obyvatelstvo	4
1.4 Školství, kultura a volný čas.....	5
2 Proměny tisku na základě politické situace.....	7
2.1 Podoba periodického tisku v Trutnově po roce 1945	7
2.2 Podoba periodického tisku v Trutnově po roce 1948	7
3 Rozdělení a přehled tisku	9
3.1 Regionální noviny.....	9
3.1.1 Jednota	9
3.1.2 Krkonošská pravda.....	10
3.2 Vesnické noviny	12
3.2.1 Trutnovský vesnický zpravodaj	12
3.2.2 Nová vesnice	13
3.2.3 Rozvoj.....	14
3.3 Účelový tisk samosprávy.....	15
3.3.1 Věstník okresního národního výboru v Trutnově	15
3.3.2 Zpravodaj pro poslance a NV okresu Trutnov.....	16
3.3.3 ONV – Informační bulletin finančního odboru v Trutnově.....	17
3.4 Stranický tisk	18
3.4.1 Zpravodaj	18
3.5 Kulturní zpravodaje	19
3.5.1 Filmový zpravodaj – Premiérové kino Stalino Trutnov.....	19
3.5.2 Trutnovská kulturní kronika.....	19
3.6 Vlastivědné zpravodaje.....	21
3.6.1 Vlastivědná práce Trutnovska.....	21
3.7 Podnikové zpravodaje.....	22
3.7.1 Krkonošský autobusák	24
3.7.2 Trutnovský novátor	24
3.7.3 Ozvěny Kotova	25
3.7.4 Podnikový zpravodaj	26
3.7.5 Řez	27

3.7.6 Všechny nitky Texlenu	27
3.8 Noviny zájmových organizací	28
3.8.1 Zpravodaj	28
3.9 Školní časopisy	29
3.9.1 Modrý plamen	29
3.9.2 Facír	29
3.10 Odborné časopisy	32
3.10.1 Zpravodaj	32
4 Závěr.....	33
Seznam použitých zkratk.....	35
Seznam použitých pramenů, literatury a elektronických zdrojů	36
Prameny	36
Literatura	37
Elektronické zdroje.....	38
Seznam příloh.....	39
Přílohy	40

Úvod

Cílem této práce bylo zmapovat periodický tisk vycházející ve městě Trutnov mezi významnými milníky české historie – v období po skončení druhé světové války a během nastolení komunistického režimu. K dosažení tohoto vytyčeného cíle bylo zapotřebí prostudovat výtisky zkoumaných periodik dostupných ve Státním okresním archivu Trutnov a v Muzeu Podkrkonoší Trutnov. Při vytváření seznamu tisku bylo vycházeno ze soupisu periodik trutnovského archivu dostupného v Ročence Státního okresního archivu v Trutnově. Trutnov: Státní okresní archiv, 2000. ISBN isbn80-902709-2-1. ISSN 1212-5229. Z tohoto důvodu jsem se při bádání zaměřila především na materiály dostupné ve Státním okresním archivu Trutnov. A to i přesto, že v některých případech byla moje badatelská činnost poněkud ztížena – zejména z důvodu neúplnosti řad jednotlivých periodik.

Informace o Trutnovu byly čerpány z regionální literatury, a to z: BÍLEK, J. V., ed. Trutnovsko. Druhá část. K velkému cíli. 1. vyd. Trutnov: Vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949, JUST, Antonín, Jaroslav PROCHÁZKA a Josef ŠABACKÝ. 700 let Trutnova: 1260-1960: Jubilejní průvodce dějinami a přírodou města pod Krkonošemi. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum, 1959 a JUST, Antonín a Karel HYBNER. Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 1991. ISBN 80-901117-0-8. Tyto tři publikace, doplněny internetovými zdroji, byly dostatečným materiálem k získání potřebných informací o Trutnovu, jeho historickém vývoji, školství, kultuře a volnočasových aktivitách. Informace o problematice tištěných médií byly čerpány z: JIRÁK Jan a Barbora KÖPPLOVÁ. Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-697-7 a VEČEŘA, Pavel. Úvod do dějin tištěných médií. Praha: Grada Publishing, 2015. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-4178-9.

Pro vypracování byly použity běžné metody v oborech knihovnictví, historie a žurnalistiky.

Teoretická část práce slouží k uvedení do souvislostí – seznamuje čtenáře s městem, kde periodika vycházela, stručně popisuje jeho historii, průmysl, kulturu a obyvatelstvo.

Praktická část je rozdělena do dvou hlavních kapitol, přičemž první charakterizuje periodický tisk ve vymezeném časovém období jako celek, zatímco druhá se zabývá jednotlivými tituly, rozebírá je a zkoumá jejich vývoj.

Práce jako první nabízí přehled a rozbor periodik vycházejících v Trutnově mezi lety 1945–1968. Může být tedy v budoucnu uplatněna jako pomůcka v oborech archivnictví či knihovnictví.

Téma práce jsem si vybrala, protože pojednává o oblasti v minulosti nezmapované. A také proto, že je mi Trutnov, jako místo, kde jsem strávila většinu svého života, blízký. Zpracovávání materiálů a dostupné literatury byla také možnost, jak se o městu a jeho historii dozvědět nové a v mnoha případech zajímavé informace.

Jako projektovou část bakalářské práce jsem si zvolila napsání článku, který shrnuje závěry vyplývající z mého bádání. Článek bude následně zaslán do redakce Radničních listů, periodika místní samosprávy, které je distribuováno 11x ročně zdarma.

1 Trutnov

1.1 Geografická charakteristika

Město Trutnov leží v severovýchodních Čechách na řece Úpě. Spadá pod Královehradecký kraj. Skládá se z 21 místních částí a náleží k němu další osady a čtvrtě. Město je sídlem stejnojmenného okresu, pod nějž spadá celkem 75 obcí.¹

1.2 Historie

Výše zmíněná řeka Úpa hraje pro město klíčovou roli. Stejně jméno nesla i osada vybudovaná na řece ve 13. století, která nejspíše byla základem nynějšího Trutnova.² Vodní tok, spolu s hornatým okolím, poskytoval městu také ochranu a v neposlední řadě se zde díky řece Úpě mohl později rozvinout textilní průmysl.³

První písemná zmínka o městu se datuje do roku 1260.⁴ Ačkoliv byl vybudován na výhodném místě, prošel Trutnov během své existence množstvím tragédií. Poměrně často byl pustošen požáry, které několikrát zapříčinily jeho úplné zničení. K živelným katastrofám se připojily také povodně.⁵ Od druhé poloviny 13. století město osidlovali Němci, což mělo za následek pozdější spory nejen o jazyk používaný při soudech.⁶ Roku 1399 se díky Václavu IV. Trutnov stává věnným městem.⁷

V 19. století bylo město oslabeno kromě epidemie moru a cholery i prusko-rakouskou válkou – 27. června 1866 se odehrála bitva u Trutnova.⁸ Tento vojenský střet stál život 191 rakouských důstojníků a 4596 mužů⁹. Město bylo rovněž vypleněno pruským vojskem. Na

¹ Charakteristika okresu Trutnov | ČSÚ v Hradci Králové. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/charakteristika_okresu_trutnov.

² PROCHÁZKA, Jaroslav. Trutnovský génius loci vzpomíná. In: *700 let Trutnova: 1260-1960: Jubilejní průvodce dějinami a přírodou města pod Krkonošemi*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum v Trutnově, 1959, s. 9–16.

³ JUST, Antonín. Procházka Trutnovem. In: *700 let Trutnova: 1260-1960: Jubilejní průvodce dějinami a přírodou města pod Krkonošemi*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum, 1959, s. 17–105.

⁴ Jak věky šly... BÍLEK, J.V., ed. *Trutnovsko. Druhá část. K velkému cíli*. 1. vyd. Trutnov: Vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949, s. 6.

⁵ JUST, Antonín. Procházka Trutnovem. In: *700 let Trutnova: 1260-1960: Jubilejní průvodce dějinami a přírodou města pod Krkonošemi*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum, 1959, s. 17–105.

⁶ BÍLEK, J.V., ed. *Trutnovsko. Druhá část. K velkému cíli*. 1. vyd. Trutnov: Vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949, s. 5–30. Kapitola Jak věky šly...

⁷ Historie města, Trutnov. *Trutnov* [online]. Copyright © 2001 [cit. 03.02.2019]. Dostupné z: <https://www.trutnov.cz/nase-mesto/historie-mesta>.

⁸ JUST, Antonín. Válka roku 1866. In: *700 let Trutnova*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum v Trutnově, 1959, s. 125–126.

⁹ BÍLEK, J.V., ed. *Trutnovsko. Druhá část. K velkému cíli*. 1. vyd. Trutnov: Vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949, s. 5–30. Kapitola Jak věky šly...

památku hrozivé události v Trutnově dodnes stojí pomník rakouského generála Gablenze. Poblíž tohoto monumentu je také možné najít náhrobky padlých vojáků.

Neuplynulo ani 80 let a Trutnov čelil dalšímu vojenskému útlaku. V říjnu 1938 se stal, spolu s dalšími 59 obcemi k němu příslušejícími, součástí Německa.¹⁰ Většina Čechů sídlících v Trutnově uprchla, v průběhu války ve městě zůstalo pouze několik rodin. V opuštěné Haasově přádelně byl zřízen ženský koncentrační a pracovní tábor.¹¹ Přes všechny hrůzy války se Češi zcela nepodvolili a například tajně vytvořili Národní výbor, který měl po skončení války na starost správu města Trutnova.¹²

1.3 Obyvatelstvo

Jak bylo zmíněno výše, Němci osidlovali území dnešního Trutnova již od druhé poloviny 13. století. Vztahy mezi Československou menšinou a Němci nebyly příliš vřelé, ve druhé polovině 19. století, jak píše Just, docházelo ke stále častějším sporům. České obyvatelstvo bylo tvořeno převážně dělníky či drobnými řemeslníky a bylo utlačováno německými úřady a továrníky.¹³ Tento útlak se projevil například při oddalování schválení stavby Národního domu.¹⁴ Když byla stavba konečně hotova, vyjádřilo německé obyvatelstvo nelibost nad českým lvem pověšeným v sále Národního domu a vynutilo si odstranění tohoto znaku.¹⁵ Německý odpor vůči Čechům se však stupňoval: „V roce 1904 (v této době byla změněna pečeť okresního zastupitelstva v Trutnově – místo českého lva na ní byl umístěn císařský orel) sice ještě zabránilo četnictvo tažení německých šovinistů k Národnímu domu, ne však už v říjnu 1908, kdy protičeské demonstrace v Trutnově vyvrcholily průvodem 200 německých výrostků k Národnímu domu a vytloučením jeho 48 oken. A ještě před 1. světovou válkou se trutnovská městská rada usnesla, aby úřední a obchodní řeči v Trutnově byla jen němčina. Česká podání bez přiloženého německého překladu se budou vracet nevyřízená.“¹⁶

¹⁰ JUST, Antonín. Z historie dělnického hnutí. In: *700 let Trutnova: 1260-1960: Jubilejní průvodce dějinami a přírodou města pod Krkonošemi*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum v Trutnově, 1959, s. 127–140.

¹¹ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 261–262. Kapitola koncentrační tábor. ISBN 80-901117-0-8.

¹² Jak věky šly... BÍLEK, J.V., ed. *Trutnovsko. Druhá část. K velkému cíli*. 1. vyd. Trutnov: Vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949, s. 29.

¹³ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 45–49. Kapitola Národní dům. ISBN 80-901117-0-8.

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ BÍLEK, J.V., ed. *Trutnovsko. Druhá část. K velkému cíli*. 1. vyd. Trutnov: Vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949, s. 5–30. Kapitola Jak věky šly...

¹⁶ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 46. Kapitola Národní dům. ISBN 80-901117-0-8.

Ve třicátých letech 20. století v Trutnově bylo z celkového počtu 14 584 osob 11 412 Němců.¹⁷ Čechoslováků v Trutnově byla stále skutečně menšina – pouhých 2 791 osob. Občanů židovské národnosti zde žilo 53. (Občanů hlásících se k židovské víře v Trutnově žilo 397.¹⁸) Zástupců ostatních národností bylo 328. Německá nadvláda nepostihla pouze československou část obyvatel Trutnova – trpěli také židé. V roce 1938 byla vypálena židovská synagoga na Struze.¹⁹ Ušetřen nebyl ani židovský hřbitov: „Ještě po 2. světové válce se nacházely v místech bývalého židovského hřbitova povalené židovské pomníky, kterých bylo za války bezohledně použito i jako stavebního materiálu.“²⁰ Vypálení synagogy a zničení hřbitova samozřejmě nebyly jediné, ba ani největší, zločiny, které byly na židech spáchány. Po připojení pohraničí k Německu v Trutnově mnoho Čechů nezůstalo. Do města se začali vracet po skončení druhé světové války. Vysídlováním německého obyvatelstva se z české menšiny postupně stala většina.

1.4 Školství, kultura a volný čas

Znovuobnovení školství v Trutnově po druhé světové válce nebylo zcela snadné, přesto se díky odhodlání obyvatelstva podařilo.²¹ Just v publikaci 700 let Trutnova uvádí, že si *Trutnov získal přívlastko město škol*.²² Toto tvrzení následně dokládá výčtem školních zařízení města: „12 mateřských a 3 národní školy, 4 osmiletky, jedenáctiletka, škola učňovská, zemědělská, hospodářská, lesnická, zdravotnická a průmyslová škola pro pracující, které jsou svědectvím toho, že i Trutnovsko žije zásadami J. Á. Komenského“.²³ Na Krakonošově náměstí v budově Haasova paláce od roku 1958 funguje také základní umělecká škola (dříve hudební škola).²⁴

Národní dům, spolu s gymnáziem (slavnostně otevřeným 12. 6. 1927), patřil mezi důležité symboly češství v Trutnově. Akce konané v Národním domě, jehož stavba byla

¹⁷ Okresní úřad Trutnov 1. Sign. 31/260,261.

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 280–281. Kapitola Synagoga. ISBN 80-901117-0-8.

²⁰ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 312–313. Kapitola Židovský hřbitov. ISBN 80-901117-0-8.

²¹ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 43–44. Kapitola České školy po 2. světové válce. ISBN 80-901117-0-8.

²² JUST, Antonín. Procházka Trutnovem. In: *700 let Trutnova: 1260-1960: Jubilejní průvodce dějinami a přírodou města pod Krkonošemi*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum v Trutnově, 1959, s. 17–106.

²³ Tamtéž

²⁴ Tamtéž

schválena již v roce 1899, byly jak kulturního (koncerty, divadelní představení, hodiny tance), tak politického zaměření.²⁵

Významnou roli hrála také stavba nového kina, které mělo být technicky vyspělejší než původní kino Svět. Budova nynějšího Vesmíru (dříve kino Stalino) byla dokončena roku 1929.²⁶ Již o rok později bylo kino, jako jedno z prvních, opatřeno zvukovou aparaturou.²⁷

Svou velikostí dominuje kulturním areálům Bojiště, které již celá desetiletí slouží k příjemnějším činnostem než v roce 1866. Od roku 1990 se na pódiu přírodního amfiteátru vystřídaly stovky jak tuzemských, tak zahraničních kapel v rámci Trutnov Open Air Festivalu.²⁸ S hudební událostí jsou spojena velká jména českého undergroundu, například Ivan Martin Jirous či Václav Havel, který byl dokonce jmenován náčelníkem festivalu. Bývalý prezident je s Trutnovem spjat také díky pivovaru Krakonoš, ve kterém v roce 1974 vykonával zaměstnání.²⁹

Na pravém břehu řeky Úpy se nyní nachází sportovní areál, jehož historie sahá až do roku 1888, kdy bylo rozhodnuto o výstavbě městského koupaliště.³⁰ Během let byl ke koupališti přidán také fotbalový a atletický stadion, tenisové kurty a zimní stadion.³¹ V letech 1961 a 1962 přibýly k areálu také dva skokanské můstky, které sloužily sportovním událostem ještě v 70. letech.³²

²⁵ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 45–49. Kapitola Národní dům. ISBN 80-901117-0-8.

²⁶ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 23–25. Kapitola Staré a nové kino. ISBN 80-901117-0-8.

²⁷ Tamtéž

²⁸ History | Open Air Festival Trutnov. / *Open Air Festival Trutnov* [online]. Dostupné z: <http://www.festivaltrutnoff.cz/cs/history>.

²⁹ Zasypali ho sněhem, aby nemohl do práce. Jezdil k nám mercedesem, vzpomínají v pivovaru na Havla | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Copyright © 1997 [cit. 03.02.2019]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie_historie/zasypali-ho-snehem-aby-nemohl-do-prace-jezdil-k-nam-mercedesem-vzpominaji-v-pivovaru-na-havla_201609291311_pholinkova.

³⁰ JUST, Antonín. Procházka Trutnovem. In: *700 let Trutnova: 1260-1960: Jubilejní průvodce dějinami a přírodou města pod Krkonošemi*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum v Trutnově, 1959, s. 17–106.

³¹ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 248-249. Sportovní stadión. ISBN 80-901117-0-8.

³² Tamtéž

2 Proměny tisku na základě politické situace

2.1 Podoba periodického tisku v Trutnově po roce 1945

Tradice českého periodického tisku v Trutnově nesahá příliš hluboko. Česká menšina na Trutnovsku měla snahy vydávat vlastní tisk od roku 1896,³³ tedy více než o století později od vydání prvního čísla českých novin vůbec.³⁴ Žádné z periodik však nepřestalo druhou světovou válku.³⁵

Prvním zpravodajským tiskem vydávaným v Trutnově po skončení druhé světové války byla Jednota. Vycházela jednou týdně a zajišťovala přísun informací jak z Trutnovska, tak i ze sousedícího Vrchlabska a Broumovska. V roce 1945 začal vycházet také první poválečný kulturní zpravodaj v Trutnově – Zpravodaj kina Stalino. Jeho redakce se starala nejen o zveřejňování programu trutnovských kin, ale otiskovala i plakáty, recenze a novinky ze světa filmu obecně. Informace týkající se správy města poskytoval Věstník okresního národního výboru v Trutnově. Ani jeden ze zmíněných titulů však nepřetrval déle než do roku 1948. Výjimkou byl Facír, jehož první číslo vyšlo roku 1947 a byl tak prvním školním časopisem vydávaným v Trutnově po druhé světové válce. S přestávkami vycházel tento titul i po roce 1968.

2.2 Podoba periodického tisku v Trutnově po roce 1948

Během tohoto období se počet vydávaných periodik podstatně zvýšil. Na tradici tištěného zpravodajství navázal týdeník Krkonošská pravda; od dubna 1960 vycházel po více než 40 let. Věstníku okresního národního výboru se obsahově podobal Informační bulletin finančního odboru ONV. Kulturní zpravodajství bylo zprostředkováno Trutnovskou kulturní kronikou. Místní vlastivědu rozebírala na svých stránkách Vlastivědná práce Trutnovska, později Vlastivědná práce Podkrkonoší. Rozvíjely se také školní časopisy, a to v podobě Facíra a Modrého plamene.

Nejpočetnější skupinou však byly takzvané podnikové zpravodaje, na kterých se výrazně projevila vzrůstající moc KSČ. Zásadním faktorem vzniku těchto novin byla četnost průmyslových zařízení jak ve městě, tak v okrese. Továrny zpracující len zde stály již v 18.

³³ BÍLEK, J.V., ed. *Trutnovsko. Druhá část. K velkému cíli*. 1. vyd. Trutnov: Vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949, s. 5–30. Kapitola Jak věky šly...

³⁴ Začaly vycházet první české periodické noviny — ČT24 — Česká televize. *ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 21.03.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1422396-zacaly-vychazet-prvni-ceske-periodicke-noviny>

³⁵ BÍLEK, J.V., ed. *Trutnovsko. Druhá část. K velkému cíli*. 1. vyd. Trutnov: Vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949, s. 5–30. Kapitola Jak věky šly...

století.³⁶ (V 50. letech 19. století byla trutnovskou dominantou Faltisova továrna – největší přádelna lnu v Evropě.³⁷) Po druhé světové válce byly tyto podniky znárodněny a následně vznikl například národní podnik Texlen.³⁸ Podobným způsobem vznikl také kůži a kožešinu zpracující podnik Kara.³⁹ Další podnikové zpravodaje vznikaly v redakcích vedení dolů a dřevařských závodů. Vlastní časopis měl také Československý červený kříž či Československá autobusová doprava.

Vliv komunistické strany byl přítomný skutečně ve všech zkoumaných titulech. Neubránily se mu ani tituly, které si daly za úkol zůstat apolitické – jako například školní časopis Facír, který byl nahrazen Socialistickým lesníkem. V ostatních novinách byla často zveřejňována komunistická hesla, nechyběl ani symbol srpu a kladiva, často umístěn na titulní straně nebo jako součást titulu periodika. Redakce novin s velkou pompézností připomínaly slavná výročí a osobnosti komunismu. V podnikových zpravodajích bylo často zaměření konkrétního podniku zastřešeno články o socialistickém plnění a soutěžení či referáty o sjezdu KSČ. V celé zemi vycházel stranický tisk – v Trutnově byl jeho zástupcem Zpravodaj (Pro CZV, MV a ZO KSČ).

³⁶ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 256–259. Kapitola Waltzova továrna. ISBN 80-901117-0-8.

³⁷ JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa 90, 1991, s. 83–85. Kapitola Faltisova továrna. ISBN 80-901117-0-8.

³⁸ Sláva a konec textilního průmyslu v Trutnově aneb Od prosperity k úpadku - Aktuality - Zprávy - Trutnovinky. *Trutnovinky - regionální portál pro Trutnov a okolí - zpravodajství, práce, inzerce, kultura sport* [online]. Copyright © Copyright 2019 TN Média s. r. o. [cit. 05.04.2019]. Dostupné z: <https://trutnovinky.cz/zpravy/aktuality/2014/brezen/slava-a-konec-textilniho-prumyslu-v-trutnove-aneb-od-prosperity-k-upadku/>

³⁹ Kara - Online obchod Kara - Náš příběh. *Kara - Online obchod Kara - Online obchod Kara* [online]. Copyright © 2019 Kara. Všechna práva vyhrazena. [cit. 05.04.2019]. Dostupné z: <https://www.kara.cz/o-nas/nas-pribeh/>

3 Rozdělení a přehled tisku

3.1 Regionální noviny

3.1.1 Jednota

Titul: Jednota: List krkonošského kraje

Podtitul: Pohraniční zpravodaj

Nakladatelské údaje: Trutnov: Národní fronta, 1945–1948

Periodicita: 4x měsíčně

Primárně se Jednota zaměřovala na dění na Trutnovsku, ale informovala i o událostech ze sousedícího Vrchlabska a Broumovska. Standardní rozsah činil od čtyř do šesti stran. První číslo zpravodaje vyšlo 14. října 1945, tedy ani ne šest měsíců po skončení druhé světové války v Čechách. To se pochopitelně výrazně odráželo na jeho obsahu. Zejména v prvních číslech bylo patrné silné vyhranění se proti německé části obyvatelstva, například v článku Naše pohraničí: „Nečiňme proto žádného rozdílu mezi nacismem a němectvím. Všichni jsou stejní. [...] Neříkejme, že jenom gestapo a esesáci zabíjeli. Zabíjeli všichni Němci, protože věřili ve své vítězství a každý z nich čekal odměnu za své činy.“⁴⁰ Kromě celkové averze vůči Němcům se objevovala další témata spojená s válkou: psalo se o napravování jak hmotných, tak nehmotných poválečných škod či o budování nového domova. V následujících ročnících Jednoty bylo téma války již zřetelné méně. Četnější byly články například z oblasti kultury (program kina, pozvánky na kulturní akce či recenze divadelních představení) a sportu. Redakce Jednoty poskytovala prostor také svým čtenářům, kteří se mohli prostřednictvím rubriky Hlasy čtenářů vyjádřit k různým záležitostem.

Vnitřní uspořádání jednotlivých čísel periodika nemělo striktně jednotnou podobu, byl na něm patrný vývoj. Některé rubriky, jako například Týden v kostce – odlehčené shrnutí týdenních událostí veršovanou formou – se objevovaly pouze v prvních číslech, jiné se naopak ustálily až po delší době. Změnami, byť malými, prošel i podtitul periodika. Vpravo vedle titulu s názvem zpravodaje se často objevovaly obrázky, fotografie, krátké texty či jízdni řády. V některých případech měly tyto drobné příspěvky souvislost s významným datem (31. ledna 1948 se objevila například fotografie J. K. Tyla k připomenutí 140. výročí jeho narození).

Poslední část týdeníku Jednota byla tvořena reklamami společností a podnikatelů sídlících v Královéhradeckém kraji. Tato reklamní plocha nabývala různého rozsahu, zhruba

⁴⁰ Naše pohraničí. *Jednota: List krkonošského kraje*. Trutnov: Národní fronta, 1945, 1(1), s. 2.

jedné strany. Z počátku byla reklama v Jednotě zřídka záležitostí, nicméně se s dalšími čísly značně rozrostla, občas i přes dvě strany. Postupně pronikla ze závěrečné strany i do záhlaví a zápatí stránky. Méně často se objevovala i mezi zpravodajskými příspěvky.

Redakce Jednoty ukončuje její vydávání následující zprávou: „Dnešním dnem končíme vydávání Jednoty a děkujeme všem, kdož s námi po celou dobu spolupracovali. Neloučíme se však s vámi, protože hodláme vydávat výstavní zpravodaj a jsme přesvědčeni, že ministerstvo informací jeho vydávání schválí. Prosíme vás proto, abyste nám dále podávali zprávy, které prozatímně budeme zasílat dennímu tisku. Redakce Jednoty Trutnov.“⁴¹ Zpravodaj byl, dle sborníku *K velkému cíli: Trutnovsko, zastaven pro nedostatek papíru*.⁴² Vydávání Jednoty již nebylo obnoveno.

3.1.2 Krkonošská pravda

Titul: Okresní noviny (1960); Krkonošská pravda (1960–1968)

Podtitul: Orgán OV KSC a ONV v Trutnově; Orgán OV KSC a ONV; Týdeník trutnovského okresu

Nakladatelské údaje: Trutnov: ONV, 1960–1968

Periodicita: 1x týdně

Po více než deseti letech od skončení týdeníku Jednota se v Trutnově začal opět vydávat, jak Pravda samu sebe nazývala, okresní sdělovací prostředek. Původní název Krkonošské pravdy byl Okresní noviny. Pod tímto titulem vyšlo prvních sedm čísel periodika. Periodikum vycházelo jednou týdně po dobu dalších 41 let.

Krkonošská pravda se zaměřovala na zprávy z Trutnovska, ale i ze sousedícího Vrchlabska, Královédvorská a Broumovska. Rozsah čítal standardně čtyři strany, některá čísla však dosahovala až dvojnásobného počtu stran. Jednorázově vyšel také zpravodaj redakční rady krkonošské pravdy. Jednalo se o letákovou výzvu.

Vzhled prvních čísel bylo již možné přirovnat k dennímu tisku, jak ho známe i dnes – noviny obsahovaly fotografie, byť zatím černobílé, byla patrná preciznější práce s grafickou úpravou, v některých číslech byly přítomny ilustrace.

Názvy rubrik se v průběhu existence Krkonošské pravdy měnily, jejich základní obsah byl však ustálen již v počátcích vydávání týdeníku. V rubrikách Krátce z okresu a Obcemi křížem krážem redakce informovala o aktuálním dění na území Trutnova a okolí. Velký podíl

⁴¹ Z redakce. *Jednota: List krkonošského kraje*. Trutnov: Národní fronta, 1948, **IV**.(34), s. 3.

⁴² BÍLEK, J. V. *K velkému cíli: 2. část Trutnovska*. Trutnov: Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949, s. 23.

těchto novinek tvořilo zemědělství, neboť bylo nedílnou součástí života mnohých obyvatel. Příspěvky se týkaly například výsevu či sklizně kukuřice, nárůstu dojivosti, zlepšení podmínek při výrobě mléka nebo zavedení kompostů. Noviny přinášely také sportovní (Tělovýchova a sport), kulturní (Okénko do kultury, Zrnka z kultury) a vlastivědné (Vlastivědná kapitolka) příspěvky.

Zkoumáme-li čísla z první poloviny 60. let nynějším pohledem, můžeme se pozastavit například nad rubrikami Společenská kronika a Soudnička. V obou těchto sloupcích se velmi často objevovaly osobní údaje obyvatel. A to i v případě, kdy se jmenovaná osoba dopustila trestného činu. Nezřídka bylo se jménem a fotografií zveřejněno i místo bydliště pachatele, což je v dnešní době v souvislosti se zásadami ochrany osobních údajů nemyslitelné.

S rozmachem automobilismu se zvýšila četnost příspěvků týkajících se bezpečnosti na silnicích. S rostoucím provozem rostl i počet dopravních nehod a nejednou bylo možné v denním tisku najít fotografii a jméno osoby chovající se v silničním provozu nezodpovědně.

Další nedílnou součástí obsahu tvořila kritika. Ta přicházela jak ze strany čtenářů (tzv. dopisovatelů), tak z redakce. Rubrika Čtenáři nám píše dávala občanům Trutnovska prostor k vyjádření se. Redakční rada vyzývala veřejnost k pomoci s tvorbou obsahu zpravodaje například pomocí letáku Zpravodaj redakční rady Krkonošské pravdy: „Noviny bez dopisovatelů a spolupracovníků byly by řekou bez vody. Proto jsme hned na počátku nových okresních novin svolali aktiv dopisovatelů. A dohodli s nimi, že se budeme scházet na počátku každého čtvrtletí. Pečlivě zaznamenáváme každou vaši připomínku a usilujeme, aby byla ihned uvedena v život. Nečekejte však s nimi až na čtvrtletní poradě. Pište nebo telefonujte nám ihned, jak budete pokládat za nutné! Kdykoliv přijedete do Trutnova, zastavte se alespoň na chvíli v redakci!“⁴³ K této výzvě byla připojena rovněž rada nejen ohledně tématu, jakým by se měli dopisovatelé do Krkonošské pravdy zabývat, ale také jak rukopis zpracovat technicky, či jak se správně podepsat.

Během let se podoba Krkonošské pravdy značně přiblížila k regionálním periodikům, jak je známe dnes – v obsahu jednotlivých čísel ubývalo na četnosti příspěvků z oblasti zemědělství či zpráv týkajících se plnění plánu výroby. Začínaly být čtenější spíše články týkající se kultury a sportovního zpravodajství. V příspěvcích se odrážel vzestup životní úrovně obyvatel – měli možnost věnovat se i odlišným věcem než výkupu vajec a kvalitě mléka. Například navštívit výstavu nerostů či poštovních známek. Narůstal také počet akcí

⁴³ *Zpravodaj redakční rady Krkonošské pravdy*. Trutnov: ONV v Trutnově, 1960, 1(1), s. 1.

věnovaných dětem, připravovala se výstavba nových škol apod. Zvyšoval se rovněž počet příspěvků z oblasti ekologie. Rozrostla se také rubrika Oznamovatel, která již nebyla pravidelnou součástí, zato však dosahovala rozsahu i celé jedné strany. K pracovním nabídkám a reklamám obchodů či restaurací přibyla i inzerce. U zpravodajství ustoupilo užívání celých jmen svědků, obětí či pachatelů trestných činů – začínaly být otiskovány pouze iniciály. Více se objevovala klasická reportáž, humorné příběhy či básně a ilustrace.

3.2 Vesnické noviny

3.2.1 Trutnovský vesnický zpravodaj

Titul: Trutnovský vesnický zpravodaj

Nakladatelské údaje: Trutnov: OV KSČ, 1950

Periodicita: Neznámá

Trutnovský vesnický zpravodaj byl zdrojem informací z vesnic v okrese Trutnov (například ze Starého Rokytniku, Hertvíkovic či Libče). Téma otiskovaných příspěvků se týkalo zejména zemědělství – hlavního zaměstnání občanů vesnic.

Zpravodaj byl ve velké míře ovlivněn komunistickým režimem. Můžeme si všimnout titulu vyvedeného v červené barvě, nad nímž se nacházelo heslo: Jen ve společném plánu budoucnost vesnice. Pod informacemi o vydavateli byl umístěn prosovětský slogan: Jen se Sovětským svazem zajistíme radostnou budoucnost našich dětí. Titulek prvního článku zněl: Splněním dodávek budujeme světový mír. V tomto duchu pokračovaly další stránky – byla oslavována společná práce, zejména v souvislosti s JZD, splnění dodávek různých surovin na více než 100 %, redakce zveřejňovala také zemědělský plán na nadcházející období. Můžeme si povšimnout snah o vybudování nové fungující sítě spolupráce mezi vesnicemi a městem, které se po válce zvedá z trosek, a v souvislosti s tím vybudování nového (socialistického) státu: „Necht' závodní organizace strany se více zabývají situací v okolních vesnicích, seznamují lépe dělníky a zvláště kovorolníky s otázkami a úkoly JZD a pomáhají jednotným zemědělským družstvům tím, že dají k dispozici politicky vospělé komunisty jako důvěrníky pro zemědělskou výrobu a výkup a že budou rozvíjet stále nové formy patronátní práce. Tak budou závody ještě více upevňovat svazek dělnické třídy s pracujícím rolnictvem.“⁴⁴

⁴⁴ Předsednictvo Ústředního výboru Komunistické strany Československa. VI. Pomoc závodů. *Trutnovský vesnický zpravodaj*. Trutnov: OV KSČ, 1950, 1(1), s. 4.

V badatelně Státního okresního archivu Trutnov bylo dostupné pouze 1. číslo 1. ročníku. V Muzeu Podkrkonoší tento titul chybí zcela. Tato skutečnost nám znemožňuje Trutnovský vesnický zpravodaj zkoumat podrobněji.

3.2.2 Nová vesnice

Titul: Nová vesnice

Podtitul: Týdeník trutnovského okresu (1951–1954); Vesnické noviny trutnovského okresu (1954–1956)

Nakladatelské údaje: Trutnov: ONV, 1951–1956

Periodicita: 1x týdně

Tento titul byl předchůdcem vesnických novin Rozvoj. Vycházel jednou týdně v rozsahu čtyř až osmi stran. Můžeme se setkat se zvláštními vydáními, jejichž rozsah byl poloviční.

Účelem Nové vesnice bylo informovat o aktualitách ve vesnicích trutnovského okresu. Týdeník však přinášel i zprávy z města Trutnova. Příspěvky se většinou týkaly zemědělství, ale bylo možné narazit i na zprávy z oblasti historie.

Nová vesnice byla vydávána v období komunismu. To se opět promítlo na jejím obsahu, ačkoliv nepřiliš drasticky. Periodikum informovalo například o prvním výročí úmrtí Klementa Gottwalda. Téma příspěvků často souviselo s jednotnými zemědělskými družstvy a jejich vnitřním uspořádáním či výstavbou. Můžeme si všimnout příspěvků oznamujících schůze JZD, ale také nový nárok družstevnic na náhradní mzdu, kterou bychom dnes mohli nazvat peněžitou výpomocí v mateřství. Další příspěvky se týkaly živočišné výroby – byly oznamovány například epidemie chorob hospodářských zvířat a s nimi související hygienická opatření.

Týdeník neměl pevně ustálené rubriky. Několikrát se objevil sloupek s názvem Lnářská hlídka informující o záležitostech souvisejících s pěstováním a zpracováním lnu. Také bylo možné zaznamenat rubriky informující o sportovních či kulturních aktualitách, spolu s okénkem Víte, že... poskytujícím zajímavosti z regionu i ze světa. Fotografie se zde v prvním ročníku prakticky neobjevovaly. V dalších ročnících byly, spolu s ilustracemi a básněmi, spíše zřídkavou záležitostí. V některých číslech byl otištěn program trutnovských kin na následující týden.

3.2.3 Rozvoj

Titul: Rozvoj

Podtitul: Okresní vesnické noviny Trutnovska (1957); Vesnické noviny okresu Trutnov (1957–1960)

Nakladatelské údaje: Trutnov: Rada ONV, 1957–1960

Periodicita: 1x týdně

Rozvoj byl dalším z titulů zaměřujících se na zpravodajství z vesnic trutnovského okresu. Vycházel jednou týdně v rozsahu jednoho listu. Častá byla i dvojčísla, jejichž rozsah byl dvojnásobný. Můžeme zaznamenat také zvláštní vydání (v podobě jednoho listu), která nebyla opatřena číslem.

Hlavním tématem příspěvků v novinách Rozvoj bylo zemědělství. Čtenáři byli informováni o stavu rostlinné a živočišné výroby v okolí Trutnova, jakožto i o výstavbě jednotných zemědělských družstev a jejich nejpilnějších pracovnících. Psalo se taktéž o výstavbě škol či jejich zvelebování na vesnicích. Článek Chcete získat pěkný rodinný domek? upozorňoval čtenáře na akci dosídlení Trutnovska: „Domek je touhou každé rodiny. [...] Mnozí čekáte dosud na přidělení bytové jednotky, kterých je stále ještě nedostatek. Vaše touha se vyplní, rozhodnete-li se trvale usadit v pohraničí našeho okresu a pracovat v zemědělství – Jednotném zemědělském družstvu, Státním statku nebo Strojně traktorové stanici! [...] Chceme-li lépe žít, musíme podstatně zvýšit zemědělskou produkci, což vyžaduje i řádné obdělávání veškeré půdy v pohraničí, které však trpí nedostatkem pracovních sil. Dosídlení pohraničí je proto vlasteneckým úkolem!“⁴⁵

Bylo možné se setkat i se zprávami z Trutnova, zejména s takovými, které byly považovány za důležité – první zapojení elektrárny poříčí, shrnutí projednaných témat na plenárním zasedání ONV či započetí výstavby letního kulturního střediska.⁴⁶ Nechybělo ani důležité zpravodajství ze světa, zejména týkající se Sovětského svazu a dalších komunistických zemí. Další obsah tvořilo v menší míře kulturní a sportovní zpravodajství, básně (jak známých autorů, tak tvůrců z okresu), ilustrace a fotografie zachycující zejména život a práci na vesnicích.

⁴⁵ Chcete získat pěkný rodinný domek?. *Rozvoj: Vesnické noviny okresu Trutnov*. Trutnov: Rada ONV, 1957, X(35-36), s. 1.

⁴⁶ Trutnovští správně pochopili. *Rozvoj: Okresní vesnické noviny Trutnovska*. Trutnov: Rada ONV, 1957, X(15), s. 1.

Rubriky nebyly zcela ustálené. Bylo možné se setkat s opakováním rubrik Soutěžíme, Zajímavosti ze světa, Z našich obcí, Kniha, pomocník zemědělce, Okénko kultury a Naše poznámka, které však nebyly pravidelnou součástí a nebyly přítomny po celou dobu vydávání novin.

Opět je patrné, že toto periodikum bylo vytvořeno jako propagační zpravodaj komunismu – objevují se již výše zmíněné znaky a slogany, ale také již typická slovní spojení. Psalo se o plnění závazků v rámci pětiletého plánu (pětiletky), studenti vypomáhali v menších obcích v rámci socialistické brigády a zasloužilí pracovníci, o kterých psalo množství periodik vycházející za komunistického režimu, byli zpravidla titulováni jako soudruzi.

3.3 Účelový tisk samosprávy

3.3.1 Věstník okresního národního výboru v Trutnově

Titul: Věstník okresního národního výboru v Trutnově

Nakladatelské údaje: Trutnov: Okresní národní výbor v Trutnově, 1947–1948

Periodicita: 1x měsíčně

V 1. čísle je vznik věstníku zdůvodňován následujícími slovy: „Národní výbory, orgány lidové správy, mají-li se zdarem plnit své poslání, musí být v každodenním a nepřetržitém kontaktu s lidem, jehož výkonnou moc představují.“⁴⁷ Účelem tohoto periodika bylo tedy informovat veřejnost o činnosti úřadu a jeho jednotlivých odborů. To se dělo pomocí zhutnělého textu bez obrazových příloh. Věstník poskytoval informace o správních záležitostech týkajících se města Trutnova a přilehlých obcí a jeho rozsah čítal kolem pěti stran. Otištěné příspěvky zasahovaly do všech oblastí a jejich náplň byla velmi různorodá.

Pod titulem se nacházel obsah. Každý příspěvek byl očíslován, přičemž redakce používala tzv. průběžné číslování stránek – první strana prvního čísla nového ročníku byla označena číslem 1 a číselná řada pokračovala po celý ročník. Na poslední straně posledního čísla daného ročníku se nacházel obsah celého ročníku. Rubriky nebyly ustáleny.

Články se týkaly správy veřejného sektoru, ale Věstník seznamoval veřejnost rovněž se zákony a vyhláškami, které byly nově uvedeny v účinnost. Čtenáři se prostřednictvím tohoto titulu seznamovali například se zákazem porážek hřibat určených k odchovu, výsledky okresní soutěže pokladníků, postupem při zjištění nákazy u zemědělského zvířete a podobně.

⁴⁷ ROZKOVEC, Jindřich. Na cestu. In: *Věstník okresního národního výboru v Trutnově*. Trutnov: Okresní národní výbor v Trutnově, 1947, 1(1), s. 1.

Četné byly rovněž referáty a zprávy o schůzích okresního národního výboru. Malé procento příspěvků tvořily informace o kulturních akcích v okrese.

Ve 12. čísle 2. ročníku se na poslední stránce nachází Úřední připomínka informující o zastavení vydávání Věstníku. Není zde udán důvod zastavení, ani informace o budoucnosti periodika, nicméně vydávání Věstníku nebylo v budoucnu obnoveno.

3.3.2 Zpravodaj pro poslance a NV okresu Trutnov

Titul: Zpravodaj pro poslance a NV okresu Trutnov

Podtitul: Sbíрка usnesení, informací a zkušeností Rady ONV v Trutnově

Nakladatelské údaje: Trutnov: Organizační odbor ONV, 1964–1969

Periodicita: 1x měsíčně

Na úvodní stránce se pod titulem nacházel obsah daného čísla. Na obálce periodika byla jednoduchá ilustrace nynějšího trutnovského úřadu práce, tehdejšího sídla okresního národního výboru. Během let zůstala grafická úprava neměnná, ale je možné si všimnout nahrazení cyklostylu ofsetovým tiskem.

Jedná se o zpravodaj určený uzavřené skupině čtenářů – poslancům a zaměstnancům okresního národního výboru. Periodikum má neměnný formát, kdy každé číslo obsahuje několik usnesení rady okresního národního výboru a jejich vysvětlení. Zpravodaj je dělen do tří částí. „První část obsahuje usnesení rady či pléna ONV, [...] ve druhé části jsou sdělení komisí a odborů, které potřebují soudruzi ke své denní činnosti. Ve třetí části budou zevšeobecněny zkušenosti k základním otázkám práce národních výborů.“⁴⁸ Rubriky nebyly pravidelné, ale je možné si všimnout opakování části Budujeme – stavíme – vyrábíme, která informovala o záležitostech souvisejících s výstavbou ve městě. Obsahem se tento titul podobá Věstníku okresního národního výboru v Trutnově, avšak zemědělství je v něm projednáváno méně. Redakce komunikovala pomocí velmi hutného textu, ve kterém se vyskytovaly termíny spojené s praxí v oboru.

Příspěvky se týkaly různých úseků správy – například úseku dopravy, školství, zemědělství a vodohospodářství, výstavby, průmyslu a služeb atd. Hodnotila se rovněž kvalita služeb. Pokud se kvalita daných služeb pohybovala nízko, byly přiloženy postupy, jak ji pozvednout. Otištěn byl také jak kulturní, tak ekonomický plán na nadcházející rok.

⁴⁸ Rada ONV v Trutnově. *Zpravodaj pro poslance a NV okresu Trutnov: Sbíрка usnesení, informací a zkušeností rady ONV v Trutnově*. Trutnov: ONV, 1964. 1(1), s. 1.

Zaměstnanci prostřednictvím periodika získávali informace o nedodržování aktuálního rozpočtu a plán, jak tuto skutečnost napravit. Bulletin stručně informoval také o nadcházejících kulturních akcích.

Opět byly zveřejňovány nové zákony, vyhlášky či směrnice. Rovněž se objevují zprávy z plenárních zasedání či schůzí okresního národního výboru. Oznamovány byly také nadcházející schůze, jejich témata a příslušnost k odboru, který má dané téma zpracovat.

V menší míře se bylo možné setkat i s komunikací redakce (vedení) se zaměstnanci. V závěru konkrétního čísla se nacházely gratulace k (většinou) kulatým narozeninám. Otiskovány byly rovněž oznámení o úmrtí zaměstnanců.

3.3.3 ONV – Informační bulletin finančního odboru v Trutnově

Titul: ONV – Informační bulletin finančního odboru v Trutnově

Nakladatelské údaje: Trutnov, ONV: 1965–1966

Periodicita: neznámá

Můžeme říci, že tento bulletin plnil stejnou funkci, jako dnes plní úřední deska či elektronická pošta. Strukturou se tento titul podobal Sbírce usnesení, informací a zkušeností Rady ONV v Trutnově. Oproti té však zaostává, zejména s grafickou úpravou. Rubriky v tomto titulu nebyly přítomny, na deskách se pod názvem periodika nacházel obsah. Počet stran jednotlivých čísel se různil.

Jednalo se o soubor pracovních postupů a pravidel souvisejících s vykonáváním funkce ve finančním odboru Okresního národního výboru v Trutnově. Cílovou skupinou Informačního bulletinu byl tedy uzavřený okruh lidí – zaměstnanci finančního odboru okresního národního výboru. Příspěvky popisovaly například postup při vyplácení náhradních mezd, či při účtování poplatků a daní. Zaměstnanci byli informováni rovněž o dodávkách produktů do stravovacích zařízení a socialistických soutěžích v sektoru správy. Zveřejňovány byly taktéž zákony, vyhlášky a směrnice související s finanční správou. Konec tohoto titulu nebyl nijak objasněn, nicméně se můžeme domnívat, že byl jeho obsah přesunut do jiného periodika týkajícího se místní samosprávy.

3.4 Stranický tisk

3.4.1 Zpravodaj

Titul: Zpravodaj

Podtitul: Pro CZV, MV a ZO KSČ

Nakladatelské údaje: Trutnov: Organizační politické oddělení OV KSČ, 1967

Periodicita: Nepravidelně

V badatelně trutnovského archivu byla dostupná dvě čísla, číslo 9 a 14. Na výtiscích nebylo specifikováno, o jaký ročník se jedná, ani jak často Zpravodaj vycházel. Na deskách periodika se nacházel znak srpů a kladiva v červeném poli. Rozsah čísla 9 činil 62 stran, číslo 14 bylo o polovinu tenčí.

Zpravodaj byl určen pro uzavřenou skupinu lidí – na deskách byla tato brožura opatřena nápisem: Určeno jen pro vnitrostranickou potřebu.⁴⁹ Náplň byla tedy tvořena vnitřními záležitostmi okresního výboru Komunistické strany Československa v Trutnově. Jednalo se o záležitosti politiky, ekonomiky a organizace. Na vnitřní straně desek se nacházel obsah čísla, který tvořilo několik hlavních příspěvků. Závěrečná rubrika *Informace* se u obou zkoumaných výtisků shoduje i obsahově – je v ní nahlíženo na politickou situaci v ČLR, tedy v Čínské lidové republice. Obsahově shodné jsou taktéž první rubriky, ve kterých se znovu projednávají referáty a příspěvky z tzv. plenární schůze OV KSČ. Další příspěvky tvořil plán nadcházejících schůzí a jejich témat. Zpravodaj upozorňoval na problémy v okrese Trutnov a snažil se přinášet jejich řešení. Patrné jsou snahy o upevnění vlivu komunistické strany – redakce vysvětluje, jak tohoto mají vedoucí podniků docílit u svých zaměstnanců.

Text novin byl velmi hutný, bez jakýchkoliv obrazových příloh. Četné je užívání slovních spojení a termínů týkajících se socialismu (například v článku popisujícím nový ekonomický plán chozrasčot). V textu se rovněž objevuje velké množství zkratk, což je, vzhledem k zaměření na úzkou skupinu lidí, seznámenou s problematikou, logické.

⁴⁹ *Zpravodaj: Pro CZV, MV a ZO KSČ*. Trutnov: Organizačně politické oddělení OV KSČ, 1967, (9) s. 1.

3.5 Kulturní zpravodaje

3.5.1 Filmový zpravodaj – Premiérové kino Stalino Trutnov

Titul: Filmový zpravodaj – Premiérové kino Stalino Trutnov

Nakladatelské údaje: Trutnov: Kino Stalino, 1946

Periodicita: patrně 1x měsíčně

Materiálu ke zkoumání Zpravodaje kina Stalino nebylo mnoho. V badatelně Státního okresního archivu Trutnov se nachází pouze jedno číslo, a to číslo 2 druhého ročníku z roku 1946. Vzhledem k tomu, že se ve zpravodaji nacházel program na konec listopadu a začátek prosince 1946, usuzujeme že vycházel s měsíční periodicitou. Rozsah zkoumaného čísla byl osm listů.

Zpravodaj kina Stalino (nynějšího kina Vesmír) přinášel kromě jeho připravovaného programu i novinky ze světa filmu. V dostupném čísle například informoval o počtu aktivních kin v Česku či o zahájení činnosti filmového oboru na Akademii múzických umění. Ve zpravodaji bylo možno nalézt také recenze filmů, kreslené plakáty a upoutávky na snímky, které byly na programu kina Stalino. Na straně 4 se nacházel samotný program spolu se seznamem titulů připravovaných na další měsíc. Hrály se filmy české, ale i zahraniční – ruské, americké, britské. Zpravodaj zprostředkoval také program dnes již neexistujícího kina Lido.

3.5.2 Trutnovská kulturní kronika

Titul: Trutnovská kulturní kronika

Podtitul: Věstník kulturního a propagačního referátu MNV, místní rady osvětové, musea a archivu města Trutnova

Nakladatelské údaje: Trutnov: Kulturní a propagační oddělení MNV, 1949–1950

Periodicita: 1x měsíčně

Jak vyplývá z názvu, v tomto periodiku bylo možné nalézt obsah týkající se záležitostí kultury na Trutnovsku. Kromě pozvánek na výstavy, divadelní představení, koncerty a další kulturní akce byly vydávány i referáty či básně. Trutnovská kulturní kronika rovněž zprostředkovala program kina Stalino.

Rozsah činil kolem 20 stran. Redakce Kulturní kroniky se přiklonila k průběžnému číslování stránek. Úvodní stránka věstníku byla velmi často tvořena básní s přírodní či budovatelskou tematikou. Autorem těchto kratších lyrických textů byl mimo jiné i Antonín

Just, bývalý trutnovský kronikář. V některých číslech se objevoval vedle básně i citát či krátká próza.

Další obsah periodika tvořily referáty, přehled uplynulých kulturních událostí a zprávy z oblastí přesahujících kulturu. V rubrice Žahavky byli „pranýřováni“ občané Trutnova. Redakce zde kritizovala nízkou aktivitu při péči o město – jako neuspokojivě uklizené ulice či špatně opravené domy. Otištěn byl také článek vyhraňující se vůči nedostatečnému zájmu o kulturu. Strhán byl i přehnaný zájem pouze o jedno kulturní odvětví, v jehož důsledku byla opomínána odvětví ostatní. V rubrice přírodovědný koutek byli čtenáři seznamováni s přírodou v okolí Trutnova. V neposlední řadě obsahovala Kulturní kronika také část zabývající se historií města. Rubrika Všelicos vskutku dostala svému názvu, objevovaly se v ní krátké prózy, reportáže a podobně. V sekci Jazykové a literární poznámky se přispěvatelé (často za pomoci velmi květnatého jazyka) věnovali osvětlování jazykových problémů. Poslední stránky věstníku byly vyhrazené obsahu daného čísla a programu kina Stalino. V některých číslech byly obsaženy rovněž programy dnes již neexistujících kin Svět a Oko.

I v tomto věstníku se citelně promítal tehdejší totalitní režim. Přispěvatelé sami sebe nazývali komunisty, své kolegy pak soudruhy. Můžeme si všimnout snahy formovat pracovníky v kulturním odvětví i běžné občany: je patrný apel na budování, čistotu a poctivou práci. List dokonce vyzýval referenty národních podniků k podávání zpráv o kulturním dění v závodech.⁵⁰ Dále se objevovaly například příspěvky shrnující návštěvnost kulturních institucí.

V Trutnovské kulturní kronice bylo opět možné se setkat s osobnějším přístupem ke čtenářům a občanům. Redakce čtenáře často vyzývala k účasti na kulturních akcích či k aktivní ochraně přírody. Bylo patrné, že se mnoho kulturních záležitostí uskutečnilo právě díky dobré vůli „obyčejných lidí.“

Ve čtvrtém čísle druhého ročníku, které bylo tvořeno pouhou stránkou, se redakce se čtenáři loučí z důvodu zástavy zpravodaje reorganizace kulturního a vlastivědného tisku.⁵¹ Toto rozloučení mělo být pouze dočasné, avšak vydávání Trutnovské kulturní kroniky již nebylo obnoveno.

⁵⁰ *Trutnovská kulturní kronika: Věstník kulturního a propagačního ref. MNV, místní rady osvětové, musea a archivu města Trutnova.* Trutnov: Kulturní a propagační oddělení MNV - MRO - Museum a archiv města Trutnova, 1949, 1(6).

⁵¹ *Trutnovská kulturní kronika: Věstník kulturního a propagačního ref. MNV, místní rady osvětové, musea a archivu města Trutnova.* Trutnov: Kulturní a propagační oddělení MNV - MRO - Museum a archiv města Trutnova, 1949, 2(4), s. 60.

3.6 Vlastivědné zpravodaje

3.6.1 Vlastivědná práce Trutnovska

Titul: Vlastivědná práce Trutnovska (1965–1967), Vlastivědná práce Podkrkonoší (1968)

Podtitul: Zpravodaj OVM Trutnov (1965); Vlastivědné zprávy musea v Trutnově (1965–1968)

Nakladatelské údaje: Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum, 1965–1968

Periodicita: Nepravidelně

Rozsah stran Vlastivědné práce byl velmi různorodý. Jednotlivá čísla postrádala preciznější práci na grafické úpravě – jednalo se o pouhý text bez jakýchkoliv obrazových příloh. Nadpisy byly v některých případech vyvedeny psacím písmem. Časopis zpočátku nebyl opatřen deskami, jednalo se pouze o několik stran, které byly dohromady sešity sponkou. Redakci zastávali Zdeněk Vašíček a Vladimír Wolf, který se, mimo jiné, zasloužil i o přípravu sborníku Krkonoše – Podkrkonoší.

Zejména zpočátku bylo patrné, že základy vlastivědy v Trutnově byly v šedesátých letech 20. století znovu budovány. Toto je doloženo i úvodním slovem v prvním čísle Vlastivědné práce, kde Muzeum Trutnov vyzývá ke spolupráci jak místní pracovníky, tak i amatéry se zájmem o historii a přírodu Krkonoš a Podkrkonoší. Manifestem redakce bylo: „[...] vytvořit široký aktiv zájemců o historii našeho regionu, který by zahrnoval muzejní a archivní pracovníky, spolupracovníky ÚD KSČ, kronikáře, učitele, studenty, památkáře, ochranáře přírody a všechny další vlastivědné pracovníky.“⁵² V jiné výzvě žádal trutnovský historik Vladimír Wolf pamětníky o zaslání jejich vzpomínek, což mělo pomoci ke zpracování historie regionu mezi lety 1945–1948.⁵³ Další takovéto prosby určené čtenářům se týkaly například zaslání některých trutnovských periodik. Také se objevovaly zprávy o besedách zaměřených na témata spojená s vlastivědou či o nadcházejících školeních vlastivědných pracovníků.

První čísla vlastivědného časopisu obsahovala například detailnější popis postupu zpracování historického vývoje Trutnovska. Redakce zveřejnila návod na zpracování chybějícího okruhu, a poté čekala, kdo se této činnosti ujme. Dále se objevovaly geografické a historické popisy měst a vesnic v okrese Trutnov, díky čemuž se na celý okres z vlastivědného hlediska vytvářel ucelenější náhled. Celkem rychle se ustálil design desek

⁵² Všem regionálním pracovníkům!. *Vlastivědná práce Trutnovska: Zpravodaj OVM Trutnov*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum, 1965, **1**(1), s. 1.

⁵³ WOLF, Vladimír. Výzva k pamětníkům. *Vlastivědná práce Trutnovska: Vlastivědné zprávy musea v Trutnově*. Trutnov: Muzeum Podkrkonoší, 1966, **2**(4), s. 7.

zpravodaje. Po celou dobu své existence zůstala Vlastivědná práce bez obrazových příloh (kromě neustálené jednoduché ilustrace na úvodní stránce). Titulní stranu výtvarně zpracoval Arnošt Wágner. Použil část mapy královehradecké diecéze.⁵⁴ V průběhu let nedošlo k ustálení rubrik a na témata bylo taktéž nahlíženo volně – některá čísla byla monotematická, v jiných byly zveřejněny příspěvky z různých vlastivědných oblastí.

Vlastivědná práce Trutnovska poskytovala čtenářům také směrnice o vedení kronik, metodické návody k práci či historii archivnictví jak v okrese, tak v zemi. Přinášela rovněž soupis místních dostupných fondů a sbírek. Zveřejňovány byly také zákony a vyhlášky týkající se ochrany přírody. Na stránkách byly rovněž otištěny dějiny trutnovských spolků (které byly klíčovou záležitostí, zejména před 2. světovou válkou, kdy bylo české obyvatelstvo menšinou). Redakce seznamovala čtenáře i s archeologickými nálezy v regionu a přinesla zajímavý výklad vzniku některých místních a pomístních názvů.

Ani zde se redakce neubránila vlivům komunismu, ačkoliv tyto projevy nebyly nijak výrazné. Čtenáři byli oslovováni redakcí jako soudruzi a na stránkách Vlastivědné práce se například připomínal XIII sjezd KSČ či 45. výročí založení „naší komunistické strany“⁵⁵.

3.7 Podnikové zpravodaje

S nástupem komunistického režimu po únoru 1948 začaly v Trutnově vycházet takzvané podnikové zpravodaje. Těchto periodik vycházelo v Trutnově celkem šest.

Cílová skupina těchto periodik byla uzavřená – skládala se především ze zaměstnanců a vedení daných podniků. Ačkoliv měly jednotlivé továrny různé zaměření, obsah jejich novin byl do značné míry totožný. Tato podobnost obsahu vznikla následkem hlavního účelu podnikových zpravodajů – politické a pracovní agitace. V prvních číslech podnikových zpravodajů byl pochopitelně účel jejich vzniku vysvětlován odlišně. Měly sloužit k informování čtenářů o činnosti podniku, zveřejňování aktualit, úspěchů a neúspěchů závodů a tím přispívat k vylepšování pracovního prostředí, ale i ke zlepšení výsledků práce.

Zaměstnanci byli nabádáni, aby hlídali jak svou práci, tak práci svých kolegů a případné nedostačující plnění norem se nezdráhali hlásit vedení. Značný prostor byl vyhrazen informacím o socialistickém soutěžení, objevovaly se tabulky s pořadím soutěžících. Některé noviny zveřejňovaly odměny, které bylo možné díky soutěžení vyhrát, v jiných se soutěžící

⁵⁴ Redakční zprávy. *Vlastivědná práce Trutnovska: Vlastivědné zprávy musea v Trutnově*. Trutnov: Muzeum Podkrkonoší, 1966, 2(5), s. 22.

⁵⁵ úvodní slovo (čl bez názvu), Redakce, *Vlastivědná práce Trutnovska: Zpravodaj OVM Trutnov; Vlastivědné zprávy musea v Trutnově*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum, 1965, 2(1), s. 1.

z prvních příček dělili o své know how. Kromě hojného výskytu komunistických hesel a znaků můžeme v těchto periodických zaznamenat také množství termínů spjatých s režimem. Mezi tyto patří velmi často opakovaná pětiletka, socialistická soutěž, socialistická brigáda, socialistické plnění, soudruh či kádrovák.

Společným znakem tohoto druhu tisku byl také jakýsi osobní přístup – zveřejňovala se celá jména zaměstnanců (zejména v souvislosti s pochvalami, ale také při gratulacích k životním jubileím či při loučení se se zaměstnancem odcházejícím například do penze). V některých z podnikových zpravodajů byly zveřejněny fotografie těchto zaměstnanců, ve všech případech černobílé. Tento způsob komunikace měl souvislost s již zmiňovanou pracovní agitací. Mohl vzniknout, byl-li okruh čtenářů přesně určen. Stránky časopisů byly využívány také ke zodpovídání dotazů zaměstnanců (například ohledně pracovní dob, rozpisu služeb či doby dovolené), plnily tedy funkci informační. Byly tedy organizačním, agitačním i informačním nástrojem. Tím plnily mimo jiné funkci, kterou dnes zastává firemní elektronická pošta či tzv. newslettery.

Do časopisů továren a dalších podniků často přispívali jejich zaměstnanci. Tyto příspěvky měly podobu nejen výše zmíněné kritiky, ale často se jednalo i o sloupky s funkcí pobavit. Objevovaly se prozaické příběhy z každodenního života, ale nechyběly ani pokusy o lyriku. V některých novinách byly otištěny i reportáže ze zahraničí, neboť dala redakce přispěvateli větší prostor k vyjádření se.

Nedílnou součástí některých časopisů bylo sportovní zpravodajství. Zejména u hornických organizací bylo obvyklé, že měly vlastní sportovní organizace, nejčastěji fotbalové mužstvo. Například místní horníci byli rozděleni do týmů na základě příslušnosti k dolu. Dané týmy proti sobě poté soutěžily ve sportovních utkáních.

3.7.1 Krkonošský autobusák

Titul: Krkonošský autobusák

Podtitul: Měsíční zpravodaj dopravního závodu ČSAD 702 v Trutnově

Nakladatelské údaje: Trutnov: ČSAD, 1949–1951

Periodicita: 1x měsíčně

Na obálce zpravodaje byla jednoduchá kresba trutnovského autobusového nádraží, pod níž se nacházel znak pětiletky. Účel zpravodaje byl seznámit čtenáře s činností Československé státní automobilové dopravy, zejména však s činností dopravního závodu č. 702, pod který spadal Trutnov a přilehlá města.

Obsah se týkal vnitřních záležitostí závodu, změn ve vedení, ale otiskovaly se i zprávy upozorňující na nedostatky, oslavující úspěchy či seznamující (nejen) zaměstnance se zásadami první pomoci. Kromě redakce do zpravodaje přispívali i zaměstnanci ČSAD.

3.7.2 Trutnovský novátor

Titul: Trutnovský novátor

Podtitul: Časopis jáchymovských horníků v Trutnově

Nakladatelské údaje: Trutnov: Jáchymovské doly n. p., 1957

Periodicita: 2x měsíčně

Průměrný rozsah tohoto čtrnáctideníku tvořily čtyři strany. Název měl nejspíše odkazovat ke snaze o vybudování nového a lepšího podniku, který bude inovativní a úspěšný jak v oblasti trhu, tak ve vztahu ke svým zaměstnancům. Novátor byl zároveň název hornického závodu v Trutnově.

Časopis vznikl, jak ředitel podniku v úvodním čísle avizoval, za účelem informovat o činnosti závodů, a tím přispět k jejich vylepšení, zvýšení hospodárnosti, bezpečnosti na pracovišti apod.⁵⁶ Kromě již provedených vylepšení se v Novátoru objevovaly také informace o vylepšeních plánovaných. List informoval o účasti podniku na nadcházejících socialistických soutěžích a o soutěžích probíhajících. Apeloval na zaměstnance závodu, aby se aktivně účastnili na jeho zlepšování prostřednictvím podávání takzvaných ZN (zlepšovacích návrhů).

Poměrně výrazný podíl na stránkách těchto novin zastupovala kritika. Ta se týkala například oněch zlepšovacích návrhů – vedení si stěžovalo na jejich nedostatek. Bylo možné

⁵⁶ KOLEK, Miroslav. Několik slov úvodem. *Trutnovský novátor: Časopis jáchymovských horníků v Trutnově*. Trutnov: Jáchymovské doly n. p., 1957, 1(1), s. 1.

se setkat také s článkem vyhraňujícím se proti korupčnímu jednání, ke kterému došlo uvnitř podniku. Příspěvatel, podepsaný jako -ili-, psal: „Ovšem k tomu, aby se mohli na plodech růstu naší životní úrovně podílet, našli si někteří zaměstnanci Bytového fondu cesty, možno říci křivolaké. Nestačí plat? Jednoduchá pomoc, hlavně je třeba dobré organizace. A tu skupina měla. M. Balcar vymyslel nějakou práci, třeba úpravu cesty v částce 1.400 Kčs. V pána Boha nevěříme, ale proč nepoužít jeho metod? Pánbůh stvořil člověka, i stvoří se jméno nějakého brigádníka. Že brigádník ve skutečnosti neexistuje? Nevadí, vždyť Adam prý také neexistoval. Hlavně, že F. Malíř na toto vymyšlené jméno a tuto vymyšlenou práci vystaví úkolový list. [...] A tak se neexistující práce neexistujícího brigádníka změnila v existující mzdu!“⁵⁷ Mimo jiné byl vyjádřen nesouhlas se zacházením s majetkem podniku – některý byl rozkrádán, jiný úmyslně zničen. Další vybavení, ba i celé stroje, ležely ladem a chátraly v důsledku povětrnostních podmínek. Závěrečná část některých čísel byla obohacena příběhem na pokračování.

3.7.3 Ozvěny Kotova

Titul: Ozvěny Kotova

Podtitul: Závodní časopis zaměstnanců KOTOV n. p. Trutnov-Poříčí

Nakladatelské údaje: Trutnov: Závodní skupina ROH Kotov, 1950

Periodicita: 1x měsíčně

V badatelně Státního okresního archivu Trutnov bylo dostupné pouze jedno číslo, a to č. 6 prvního ročníku z roku 1950. Rozsah tohoto čísla činil 8 stran.

Továrna Kotov v Poříčí u Trutnova se specializovala na zpracování kůže a kožešiny. Kožešinovým průmyslem jako takovým se ale zabývala pouhá čtvrtina zkoumaného čísla. Hlavním tématem v Ozvěnách Kotova byl tedy opět apel na zaměstnance jako členy společnosti, kteří mají ruku v ruce budovat nový svět, plnit normy na více než 100 % a mít pravidelnou pracovní docházku. Na závěr jednoho z příspěvků se opět objevuje socialistické heslo, tentokrát oslavující sjezd Svazu české mládeže: Vzhůru k plnění a usnesení sjezdu, stále kupředu, zpátky ni krok!⁵⁸

⁵⁷ Z ručky do ručky. *Trutnovský novátor: Časopis jáchymovských horníků v Trutnově*. Trutnov: Jáchymovské doly n. p., 1957, 1(6), s. 3.

⁵⁸ VYMETAL, Vláďa. Byl jsem na prvním sjezdu ČSM. *Ozvěny Kotova: Závodní časopis zaměstnanců KOTOV n. p. Trutnov-Poříčí*. Trutnov: Závodní skupina ROH Kotov, 1950, 1(6), s. 29.

Ředitel podniku v novinách vyzýval zaměstnance, aby dohlíželi na plnění norem jak u sebe, tak svých spolupracovníků, a své výkony porovnávali. Ozvěny Kotova pravděpodobně obsahovaly pravidelnou rubriku s názvem Život strany, v níž byly otiskovány informace a novinky týkající se jak KSČ, tak Sovětského svazu obecně. Ve zkoumaném čísle se v rubrice psalo o proběhlém stranickém školení, které mělo za cíl vzdělávat zaměstnance na půdě profesní i politické. Druhý příspěvek v rubrice vysvětloval pojem demokratický centralismus a dával ho do souvislosti s tehdejší politikou. V čísle se rovněž objevovaly fotografie zástupců závodní rady spolu s jejich medailonky.

Obsah přímo související s produkty závodu Kotov byl v čísle zastoupen v podstatně menší míře než záležitosti týkající se politiky. V dostupném čísle redakce nabádala zaměstnance k opatrnosti a důslednosti při zpracování kůží, neboť chyba při počátku zpracování produktu vede k jeho znehodnocení, ačkoliv jsou další kroky při výrobě v pořádku. V dalším příspěvku byla shrnuta historie zpracování kůže a kožešiny.

Na závěr čísla byla zařazena reportáž ze sportovního utkání, doplněna o černobílé fotografie, a krátká báseň o volejbalovém mužstvu zaměstnanců závodu Kotov.

3.7.4 Podnikový zpravodaj

Titul: Podnikový zpravodaj

Nakladatelské údaje: Trutnov: Okresní komunální služby Trutnov, 1956–1960; Komunální služby města Trutnova, 1960–1962

Periodicita: 1x měsíčně

Podnikový zpravodaj vycházel za účelem informovat zaměstnance podniků ze všech odvětví o jejich povinnostech, ale také sloužit jako návod pro správné fungování podniku. Zpravodaj měl zpočátku průměrný rozsah tří listy, s přibývajícím čísly se počet stránek navýšil.

Na stránkách se objevovaly připomínky k nedostatečně odvedené práci některých zaměstnanců či podniků. Periodikum rovněž informovalo o důležitých událostech v podnikovém sektoru, jako byl vznik nových pracovních pozic či uzávěrka důležitých termínů. Redakce Zpravodaje také otiskovaly ekonomické informace (jako tabulky sumarizující tržby, náklady, ztráty a zisky v jednotlivých odvětvích). Postupně tvořily větší procento obsahu články o socialistickém soutěžení a referáty ze schůzí různých výborů. Občasnou záležitostí byly na stránkách novin humorné historky či básně.

3.7.5 Řez

Titul: Řez

Podtitul: Závodní noviny zaměstnanců východočeských dřevařských závodů

Nakladatelské údaje: Trutnov: ZO KSČ, ZV ROH, ZS ČSM a vedení podniku, 1961–1962

Periodicita: 3x měsíčně

Závodní noviny Řez (kromě obsahu totožného pro všechny podnikové zpravodaje) otiskovaly vzdělávací příspěvky z dřevařského oboru – například články seznamující čtenáře s novou technikou či inovativními postupy obohacenými o technické nákresy. V několika číslech vyšel na stránkách Řezu seriál o lepidlech používaných nejen v tomto průmyslovém odvětví.

V tomto periodiku bylo možné nalézt informace o rekreaci či jiném rozptýlení zaměstnanců a jejich rodin – často ve formě zájezdů do lázní a divadel. Zřídka byly zveřejňovány příspěvky mimo téma, jako postřehy z cesty do zámoří jednoho ze zaměstnanců.

3.7.6 Všechny nitky Texlenu

Titul: Všechny nitky Texlenu

Podtitul: Podnikový zpravodaj n. p. Texlen, Trutnov

Nakladatelské údaje: Trutnov: Texlen n. p., 1963

Periodicita: 1x měsíčně

Závodního časopisu podniku Texlen bylo dostupné pouze jedno číslo – listopad/prosinec 1963. Rozsah tohoto výtisku byl osm stran.

Noviny přinášely zprávy ze všech závodů Texlen v okrese Trutnov. Na stránkách dostupného výtisku bylo možné nalézt například seznam nejlepších pracovníků a s tím související oznámení o předávání čestného titulu Nejlepší pracovník ministerstva spotřebního průmyslu či shrnutí témat probíraných na výročních schůzích. V článku Naše současnost a naše perspektivy popisoval ředitel podniku vybavení dílen závodu 01 (Trutnov) a nastiňoval jeho výkon a klady.

Výraznou součástí tvořily černobílé fotografie přítomné téměř na každé straně. Nejčastěji zachycovaly zaměstnance podniku. Objevovaly se také básně – převážně přírodní lyrika. V rubrice Texlenské průhledy do světa popisoval jeden ze zaměstnanců své hrůzné setkání s nacistickým dozorcem Stefanem Rojkem.

3.8 Noviny zájmových organizací

3.8.1 Zpravodaj

Titul: Zpravodaj

Podtitul: Okresního výboru Československého Červeného kříže v Trutnově

Nakladatelské údaje: Trutnov: Okresní výbor ČSČK, 1960–1992

Periodicita: Občasník

Zpravodaj Červeného kříže neměl ustálené rubriky. Taktéž grafická úprava – zejména v počátečních číslech – poněkud zaostávala. V pozdějších ročnících je patrná větší práce na grafické úpravě titulní strany.

Články byly tematicky zaměřené například na významnou roli osobní hygieny při péči o zdraví. V souvislosti se zdravím přispívali do časopisu lékaři kratšími populárně naučnými články. Objevovaly se také příspěvky hodnotící zázemí zdravotnických zařízení ve městě i okrese či čistotu v JZD. Další články informovaly o dobrovolnické činnosti – například o výpomoci při stavbě ustájení pro slony v zoologické zahradě ve Dvoře Králové. Velký podíl této činnosti se odehrával v rámci socialistické brigády.

Redakce novin Červeného kříže měla tendence vychovávat a vést mladou generaci, objevovaly se upoutávky na kulturní akce pro mládež a zprávy či reportáže z akcí již proběhlých.

Opakovali bychom se, pokud bychom měli znovu vyjmenovávat prvky, kterými se do tohoto časopisu promítl komunismus. Zajímavý byl nicméně jeden z příspěvků, který názorně ukazuje snahy o „našroubování“ režimu vesměs na cokoli: „Mezinárodní rok ženy 1975 je spjat s oslavami 30. výročí vyvrcholení národně osvobozenického boje našeho lidu a osvobození Československa Sovětskou armádou. Jednou z vrcholných akcí Mezinárodního roku ženy v ČSSR, je Mezinárodní den žen, jehož 65. výročí připadá na rok 1975. Je velkou příležitostí k ocenění podílu žen na socialistické výstavbě naší společnosti. Proto jim patří naše blahopřání a poděkování...“⁵⁹

⁵⁹ *Zpravodaj: Okresního výboru Československého Červeného kříže v Trutnově*. Trutnov: Okresní výbor ČSČK, 1975, 16(1), 1.

3.9 Školní časopisy

3.9.1 Modrý plamen

Titul: Modrý plamen

Podtitul: Časopis ŠOČSR střední zdravotnické školy v Trutnově

Nakladatelské údaje: Trutnov: Střední zdravotnická škola, 1963–1964

Periodicita: 1x za čtvrtletí

V badatelně byla k dispozici 3 čísla tohoto čtvrtletníku. Jejich rozsah se pohyboval okolo sedmi stran.

V tomto školním časopise byl opět patrný odraz doby – psalo se o typických komunistických záležitostech, jako byla letní brigáda žáček v zemědělství. Příspěvky do Modrého plamene psali jak zaměstnanci zařízení, tak jeho žáčky. Ředitel s kantory se vyjadřoval k dodržování školního řádu, zatímco žákyně psaly krátké básně, reportáže z brigád v zemědělství či dokumentovaly průběh praxí v nemocnici. Na stránkách časopisu bylo možné se setkat rovněž se sportovním zpravodajstvím, literárními tipy a ilustracemi. Všichni žáci i zaměstnanci školy měli možnost do časopisu přispívat, dokonce k tomu byli v jeho prvním čísle z roku 1963 nabádáni. Kromě již zmíněných témat se objevovaly také záznamy humorných průpovědek, nejspíše ze zkoušek, písemných prací či praxí v nemocnici: „Vyjímáme z jedné práce z psychologie: ‚Citový útlum je to, co cítíme po smrti.‘ Z pediatrie: ‚Novorozenci se nejprve podváže konečník.‘ Z interny: ‚Po infusi nemocného zaškrtneme.‘“⁶⁰

3.9.2 Facír

Titul: Facír (1947–1950); Socialistický lesník (1951–1952); Mladý lesník (1958–1962); Facír (1965–1973)

Podtitul: Časopis studentské samosprávy posluchačů SVLŠ Trutnov; Nezávislý občasník

Nakladatelské údaje: Trutnov: Redakční rada ŠO ČSM při SLTŠ; CŠV SSM při SLTŠ; Domovní rada SSM, CŠV SSM a ČSOP při SLTŠ; Klub mladých autorů při SLTŠ, 1947–1973

Periodicita: občasník

Časopis vycházel již od roku 1947 na nynější České lesnické akademii v Trutnově, nicméně redakční rada vybízela ke spolupráci i další trutnovské školy. Pokud k takové spolupráci

⁶⁰ Perličky. *Modrý plamen: Časopis ŠOČSR střední zdravotnické školy v Trutnově*. Trutnov: Střední zdravotnická škola, 1963, 1(2), s. 5.

skutečně došlo, bylo to, soudě z charakteru dalších čísel, pouze v zanedbatelné míře. Periodicita, ani rozsah nebyly v tomto titulu ustálené.

Co se názvu týče, výraz *facír* vysvětluje Příruční slovník jazyka českého jako člověka postrádajícího stálé zaměstnání.⁶¹ V časopise samotném byl popis poněkud obsáhlejší a poetičtější. V jednom z příspěvků vykresloval nepodepsaný přispěvatel *facíra* jako návštěvu, kterou obyvatelé hor napjatě očekávali. *Facíři* byli sice nezaměstnaní, ale z líčení vyplývalo, že za jídlo, nocleh či materiál určený k výrobě ručních prací platili vyprávěním příběhů ze svých cest.⁶² Redakce si takového *facíra* – lesníka zvolila za svého patrona, jehož hlasem promlouvala ke čtenářům. Zejména se tomu tak děje v úvodech jednotlivých čísel, kde je možné si všimnout podpisu: „Váš *Facír*.“ V průběhu let musela akademie tento název obhajovat před čtenáři, kterými nebyl pochopen: „V názvu nevidíme přežitou smutnou postavu našeho lesnictví, zlé svědomí feudálního řádu, ani falešnou romantiku, jak píšete. Vidíme především v postavě *facíra* jakési živé lesnické noviny, zpravodaje, který v době, kdy nebylo rozhlasu, telefonu, ani denního tisku, spojoval samoty mysliven a hájoven mezi sebou i s ostatním světem.“⁶³

Příspěvky byly psané převážně odlehčeným stylem a s humorem. Autoři se snažili zaznamenat dění spjaté jak se školními léty obecně (*Majáles*, výstavba klubovny pro mládež), tak záležitosti týkající se přímo lesnictví a lesnické školy. Na stránkách některých čísel se nacházela probíraná látka, například z oblasti zoologie či botaniky. Další součástí byly literární příspěvky. *Facír* pořádal literární soutěže a také motivoval žáky k přispívání do časopisu kratšími uměleckými texty. Motivace byla v některých případech podpořena finančními odměnami. Umělecká díla se většinou tematicky pojila buď s myslivostí, lesnictvím a přírodou či s dospíváním, prvními zkušenostmi se ženami a alkoholem. Tyto literární příspěvky v některých případech tvořily větší část čísla. V kontextu střední školy se jednalo o poměrně kvalitní malá díla, a to jak básnická, tak prozaická. Dalšími příspěvky byly anekdoty či humorné vzpomínky na mládí, o které se se čtenáři dělili pedagogové. V malé míře byl obsah tvořen také výchovnými příspěvky – například o etiketě či dodržování hygieny na internátním zařízení.

⁶¹ *Facír*. In: Příruční slovník jazyka českého [on-line]. Dostupné z: https://psjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledej&heslo=fac%C3%ADr&where=hesla&zobraz_ps=ps&zobraz_cards=cards&pocet_karet=3&numcchange=no-_initial=1

⁶² *Facír*. *Facír: Nezávislý občasník*. Trutnov: Redakční rada ŠO ČSM při SLTŠ, 1966, 9(1), 10-11.

⁶³ Lesáci, proč zrovna „*Facír*“?. *Facír*. Trutnov: Redakční rada ŠO ČSM při SLTŠ Trutnov, 1968, 10(2) s. 8.

Důležitou součástí *Facíra* byly ilustrace, jejichž tvorbu měli na starost rovněž sami žáci. V počátcích časopisu (1947–1950) byly tyto výtvarné počiny spíše ojedinělé, nicméně od 7. ročníku se staly součástí každého čísla. Po roce 1966 se objevovaly také fotografie a zřídka dokonce koláže. Výtvarnému zpracování podléhaly taktéž nadpisy včetně titulu.

Rubriky nebyly příliš stálé, nicméně se napříč číslu opakuje rubrika *Proneseno* – natištěno, ve které redakce cituje humorné příspěvky z vyučovacích hodin. V rubrice *Sport* bylo možné nalézt výsledky utkání, kterých se zúčastnilo žactvo Lesnické školy. Objevovala se rubrika *Vyšší kruhy*, ve které se zveřejňovaly organizační záležitosti.

V obsahu bylo patrné oproštění se od socialistického a později komunistického režimu. Redakce již v prvních číslech avizovala úmysl zůstat apolitickou. Záležitosti spjaté s politikou byly zveřejňovány poskrovnu. Ve většině případů se jednalo o ty skutečně podstatné, ale můžeme zaznamenat například báseň k 70. narozeninám Josifa Stalina.

V letech 1951–1952 byl *Facír* nahrazen časopisem s názvem *Socialistický lesník*, v letech 1958–1962 pak časopisem *Mladý lesník*. Oba tyto „náhradní“ tituly byly silně ovlivněny komunismem a s původním *Facírem* neměly, kromě místa vzniku, v podstatě nic společného. Jazyk, kterým byly příspěvky psány, byl oficiální a spisovný. Básně, které bylo možné v *Socialistickém* a *Mladém lesníku* najít, byly zpravidla budovatelské. Objevovaly se také komunistické znaky a slogany.

Od roku 1965 pokračovalo periodikum znovu pod názvem *Facír*. Redakce se rovněž navrátila ke svému původnímu, odlehčenému, stylu psaní: „Tak jsem zase tady! Ptáte se kdo? Já, *Facír*. Že Vám to nic neříká? Ale, ale... Vždyť jsem to byl já, který po mnoho let obveseloval, řádil v řadách študáků, potuloval se po trutnovském Trafu, nahlížel za dveře kin, tanečních sálů i hospod a hospůdek a všude tam, kam se konaly nájezdy našich studentů. Objevují se zde proto, že se blíží 20. výročí vzniku školy a ti, kteří se na oslavách podílejí, si vzpomněli, že mladý *Facír* by byl důstojným dárkem k jubilejnímu roku. [...] Byl to člověk, typ zpravodaje, který mnoho zná, ví, umí poradit i poučit, a který nic nepokazí. [...] Ale stárnou lidé, mění se, a tak jsem stárnul také a měnil jsem se, až jsem zemřel. A teprve teď, v jubilejním roce, mne přivádějí synové tátů, kteří si mne stvořili pro kritiku, obveselení a jako obhájce našich práv. Chtěl bych být zase takovým, jako jsem býval; veselým a upřímným. Přinášet na svých stránkách vše, co se odehrává na škole, ve třídě i ve městě. Lesu zdar!“⁶⁴

⁶⁴ *Facír*. Trutnov: Redakční rada ŠO ČSM při SLTŠ, 7(1), s. 1–2.

3.10 Odborné časopisy

3.10.1 Zpravodaj

Titul: Zpravodaj

Podtitul: Obchodně politické informace lnářského průmyslu

Nakladatelské údaje: Trutnov: Obor. ředitel. lnářského průmyslu, 1966–1967

Periodicita: neznámá

Zpravodaj byl určen, jak sám avizuje, zejména zaměstnancům podniků lnářského průmyslu. Byl psán odborným stylem a příspěvky se týkaly striktně tématu lnářského průmyslu. V titulu nebyly ustálené rubriky.

V dostupných číslech byla zveřejňována například situace na tuzemském i zahraničním trhu výrobních surovin, situace lnářského průmyslu v ostatních státech či nové postupy při zpracování lnu. Obsah tvořily také tabulky znázorňující nárůst či pokles ve výrobě a využití určitých typů tkanin. Taktéž byly zkoumány velkoobchodní ceny a jejich vývoj během určitého období.

4 Závěr

V Trutnově byl od roku 1945 zastoupen zpravodajský, kulturní, stranický, podnikový i školní tisk v celkovém počtu 22 různých titulů. V období po roce 1945 vycházela ve městě tři periodika. Zpravodajství z okresu a okolí bylo obsaženo v týdeníku Jednota, zprávy týkající se kultury (převážně z oblasti kinematografie) přinášel Zpravodaj kina Stalino. Záležitosti správy sděloval národní výbor prostřednictvím Věstníku okresního národního výboru v Trutnově. Témata příspěvků ve zpravodaji Jednota byla často spojena s válkou – můžeme se setkat například s neskrývanou nenávisí vůči německému obyvatelstvu. Patrná byla ale také naděje, očekávání lepších zítřků a v neposlední řadě oslava osvoboditelů.

Po roce 1948 se periodický tisk rozvinul výrazněji. Kromě regionálního zpravodajství (které v následujících pěti dekadách zajišťoval týdeník Krkonošská pravda) se vyvíjelo také zpravodajství kulturní. V Trutnovské kulturní kronice byly kromě programů místních kin k nalezení také referáty či tvůrčí počiny čtenářů. Čtenáři přispívající do novin byli nazýváni dopisovateli či přispěvateli a v celém období mezi lety 1945–1968 se podstatně podíleli na obsahu nejen Trutnovské kulturní kroniky. Redakce novin čtenáře často vyzývaly k zasílání příspěvků či dokonce k návštěvám a hovorům přímo v místě redakce. Vlastivědná práce Trutnovska (později Vlastivědná práce Podkrkonoší) nabádala čtenáře k pomoci při zpracování zatím nezpracovaných témat, jako například některých okruhů regionální historie.

Zhruba do poloviny 50. let tvořily jedno z velkých témat zprávy z oblasti zemědělství. V této souvislosti byl vydáván Trutnovský vesnický zpravodaj, zaměřující se výhradně na dění v okolních vesnicích. Četnější byly také zprávy z oblasti kultury – ve větším počtu se pořádaly výstavy a společenské akce. S vývojem techniky se na stránkách denního tisku začaly objevovat zprávy o dopravních nehodách, které byly často doplněny celým jménem, fotografií a v některých případech i bydlištěm viníka.

Nejpočetnější skupinou periodik byly takzvané podnikové zpravodaje, které se začaly objevovat po únoru 1948. Tyto noviny mohly na území Trutnova vzniknout díky početným továrnám (a dalším podnikům a závodům), avšak jejich zaměření a účel byly spíše politického rázu. U některých z nich byla tato skutečnost viditelná na první pohled – tituly těchto periodik byly vyvedeny v rudé barvě a na úvodních stranách se často objevovaly rudé hvězdy, srp a kladivo či komunistické slogany. Příspěvky více či méně přímo velebily tento politický směr a popis činnosti podniku jako takové spíše ustupoval do pozadí. Nejen pro tento druh tisku byl typický jakýsi osobní přístup – zaměstnanci byli na stránkách chváleni, kárání nebo obdrželi gratulace k životním jubileím.

Dalším významným druhem byly školní časopisy – Modrý plamen, časopis Střední zdravotnické školy, a Facír, jehož autory byli studenti Lesnické akademie. Na Modrém plamenu byly opět patrné vlivy tehdejšího politického systému. Naopak Facír proti systému spíše rebeloval.

Co se týče možností dalšího zkoumání, jistě by stálo za to některá z periodik rozebrat detailněji. Například ucelený vývoj Krkonošské pravdy by vydal na samostatnou bakalářskou práci. Velmi zajímavým materiálem by mohl být taktéž školní časopis Facír, který se, jak svým obsahem, tak i zpracováním, vymykal představě běžného školního časopisu. Za další výzkum by jistě stály i „menší“ periodika či vesnické noviny.

Seznam použitých zkratek

CZV = Celozávodní výbor

ČSAD = Československá autobusová doprava

ČSM = Československý svaz mládeže

ČSČK = Československý červený kříž

JZD = Jednotné zemědělské družstvo

KSČ = Komunistická strana Československa

MNV = Místní národní výbor

MV = Ministerstvo vnitra

n. p. = Národní podnik

OV = Okresní výbor

ROH = Revoluční odborové hnutí

SČM = Svaz české mládeže

ÚD KSČ = Ústav dějin Komunistické strany Československa

VČDZ = Východočeské dřevařské závody

ZO = Základní organizace

ZS = Závodní skupina

ZV = Závodní výbor

Seznam použitých pramenů, literatury a elektronických zdrojů

Prameny

Facír: Nezávislý občasník. Trutnov: Redakční rada ŠO ČSM při SLTŠ; CŠV SSM při SLTŠ; Domovní rada SSM, CŠV SSM a ČSOP při SLTŠ; Klub mladých autorů při SLTŠ, 1947–1973

Filmový zpravodaj – Premiérové kino Stalino Trutnov. Trutnov: Kino Stalino Trutnov, 1946

Jednota: List krkonošského kraje; Pohraniční zpravodaj. Trutnov: Národní fronta, 1945–1948

Krkonošská pravda: Orgán OV KSČ a ONV v Trutnově; Orgán OV KSČ a ONV; Týdeník trutnovského okresu. Trutnov: OV KSČ a ONV, 1960–1990

Krkonošský autobusák: Měsíční zpravodaj dopravního závodu ČSAD 702 v Trutnově. Trutnov: ČSAD, 1949–1951

Modrý plamen: Časopis ŠO ČSM Střední zdravotnické školy. Trutnov: Střední zdravotnická škola, 1963–1964

Nová vesnice: Týdeník trutnovského okresu (1951–1954); Vesnické noviny trutnovského okresu (1954–1956). Trutnov: ONV, 1951–1956

ONV – Informační bulletin finančního odboru ONV v Trutnově. Trutnov: ONV, 1965–1966

Ozvěny Kotova: Závodní časopis zaměstnanců KOTOV n. p. Trutnov–Poříčí. Trutnov: Závodní skupina ROH Kotov, 1950

Podnikový zpravodaj. Trutnov: Okresní komunální služby (1956–1960); Komunální služby města Trutnova (1960–1962), 1956–1962

Rozvoj: Okresní vesnické noviny Trutnovska. Trutnov: Rada ONV, 1957–1960

Řez: Závodní noviny zaměstnanců Východočeských dřevařských závodů. Trutnov: VČDZ, 1961–1962

Trutnovská kulturní kronika. Trutnov: Kulturní a propagační odd. MNV, 1949–1950

Trutnovský novátor: Časopis Jáchymovských horníků v Trutnově. Trutnov: Jáchymovské doly n. p., 1957

Trutnovský vesnický zpravodaj. Trutnov: OV KSČ, 1950

Věstník okresního národního výboru v Trutnově. Trutnov: Okresní národní výbor, 1947–1948

Vlastivědná práce Trutnovska: Vlastivědný zpravodaj muzea Podkrkonoší v Trutnově.

Trutnov: Muzeum Podkrkonoší, 1968

Všechny nitky Texlenu: Podnikový zpravodaj n. p. Texlen. Trutnov: Texlen n. p., 1963

Zpravodaj: Obchodně politické informace lnářského průmyslu. Trutnov: Odbor. ředitel.

lnářského průmyslu, 1966–1967

Zpravodaj: Okresního výboru ČSČK. Trutnov: Okresní výbor ČSČK, 1963–1992

Zpravodaj pro CZV, MV a ZO KSČ. Trutnov: Organizační pol. oddělení OV KSČ, 1967

Zpravodaj pro poslance a NV okresu Trutnov; Sbírka usnesení, informací a zkušeností Rady

ONV v Trutnově (1964–1969). Trutnov: Organizační odbor ONV 1964–1990

Výše zmíněné prameny jsou uloženy ve Státním okresním archivu Trutnov.

Literatura

BÍLEK, J. V., ed. *Trutnovsko. Druhá část. K velkému cíli*. 1. vyd. Trutnov: Vydal Výstavní výbor Krkonošské výstavy, 1949.

JIRÁK, Jan a Barbora Köpplová. *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7

JUST, Antonín a Karel HYBNER. *Trutnov známý neznámý: Historický místopis města slovem i obrazem*. Rychnov nad Kněžnou: Archa, 1991. ISBN 80-901117-0-8.

JUST, Antonín, Josef ŠABACKÝ a Jaroslav PROCHÁZKA. *700 let Trutnova: 1260-1960: Jubilejní průvodce dějinami a přírodou města pod Krkonošemi*. Trutnov: Okresní vlastivědné muzeum, 1959.

Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově. Trutnov: Státní okresní archiv, 2000. ISBN isbn80-902709-2-1. ISSN 1212-5229

VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-4178-9.

Elektronické zdroje

Charakteristika okresu Trutnov | ČSÚ v Hradci Králové. *Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/charakteristika_okresu_trutnov

Historie města, Trutnov. *Trutnov* [online]. Copyright © 2001 [cit. 03.02.2019]. Dostupné z: <https://www.trutnov.cz/nase-mesto/historie-mesta>

History | Open Air Festival Trutnov. / *Open Air Festival Trutnov* [online]. Dostupné z: <http://www.festivaltrutnoff.cz/cs/history>.

Kara - Online obchod Kara - Náš příběh. *Kara - Online obchod Kara - Online obchod Kara* [online]. Copyright © 2019 Kara. Všechna práva vyhrazena. [cit. 05.04.2019]. Dostupné z: <https://www.kara.cz/o-nas/nas-pribeh/>

Příruční slovník jazyka českého [on-line]. Dostupné z: https://psjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledej&heslo=fac%C3%ADr&where=hesla&zobraz_ps=ps&zobraz_cards=cards&pocet_karet=3&numcchange=no¬_initial=1

Sláva a konec textilního průmyslu v Trutnově aneb Od prosperity k úpadku - Aktuality - Zprávy - Trutnovinky. *Trutnovinky - regionální portál pro Trutnov a okolí - zpravodajství, práce, inzerce, kultura sport* [online]. Copyright © Copyright 2019 TN Média s. r. o. [cit. 05.04.2019]. Dostupné z: <https://trutnovinky.cz/zpravy/aktuality/2014/brezen/slava-a-konec-textilniho-prumyslu-v-trutnove-aneb-od-prosperity-k-upadku/>

Začaly vycházet první české periodické noviny — ČT24 — Česká televize. *ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 21.03.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1422396-zacaly-vychazet-prvni-ceske-periodicke-noviny>

Zasypali ho sněhem, aby nemohl do práce. Jezdil k nám mercedesem, vzpomínají v pivovaru na Havla | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Copyright © 1997 [cit. 03.02.2019]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie_historie/zasypali-ho-snehem-aby-nemohl-do-prace-jezdil-k-nam-mercedesem-vzpominaji-v-pivovaru-na-havla_201609291311_pholinkova

Seznam příloh

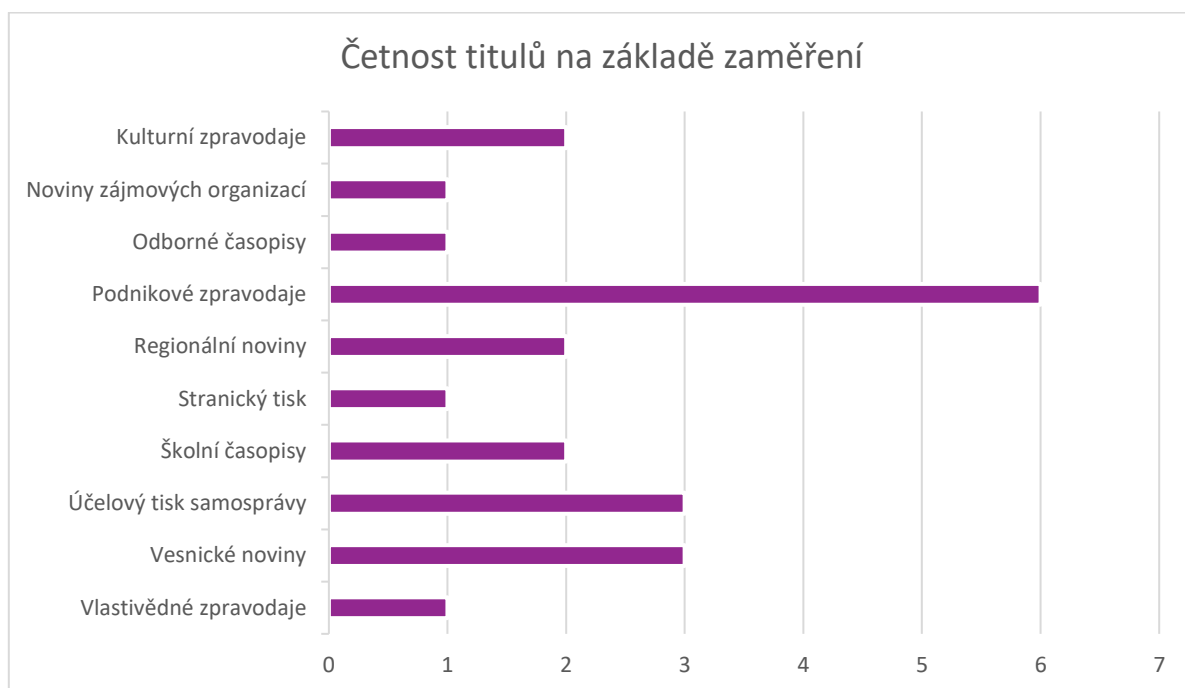
Příloha A: Graf znázorňující četnost titulů na základě tématu (graf)

Příloha B: Graf znázorňující počet vydávaných titulů mezi lety 1945 až 1968 (graf)

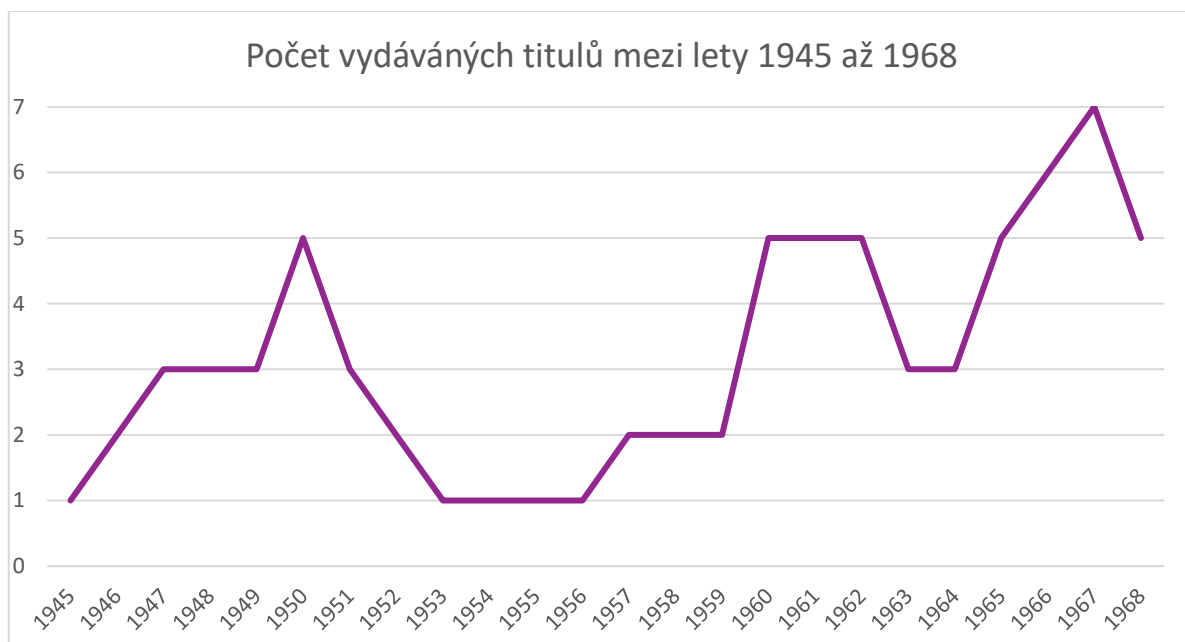
Příloha C: Titulní strany vybraných periodik (obrázky)

Přílohy

Příloha A: Graf znázorňující četnost titulů na základě zaměření (graf)



Příloha B: Graf znázorňující počet vydávaných titulů mezi lety 1945 až 1968 (graf)



Příloha C: Titulní strany vybraných periodik (obrázky)



Obrázek1: Jednota: List krkonošského kraje; Pohraniční zpravodaj. Trutnov: Národní fronta, 1945–1948

Uloženo: Státní okresní archiv Trutnov

V ČELE S KŠC JEDNOTNĚ ZA DALŠÍ ROZVOJ SOCIALISTICKÉ VLASTI A ŠTÁSTNÝ ŽIVOT, ZA MÍR

okresní NOVINY

ORGÁN OKRESK A RADY ONV V TRUTNOVĚ • ROČNÍK 1. • 31. DUBNA 1960 • ČÍSLO 5

Výsledky první agitační neděle

Nová iniciativa a aktivita obyvatel trutnovského okresu

UPRÍMNÉ ČINY VĚČNOSTI A DÍKŮ Komunistické straně Československa

Slavnostní závazky jsou všude čestné plněny

Sedm desítkami uplynulo od 1. máje 1960. Rok byl a převratně změnil jeho průběh. Na osídle k desítkám tisíců v letech 70. První máj má svou politickou historii. Vládní se ním je poznamenáno životem lidstva. Třídí se na politickou spravedlnost, za lepší a lidštější život.

Máje prvotí máje jsou již jasně zřetelnou tich, kteří před námi za kapitalismu demokraticky stávkovali a bojovali. Jsou radostnou oslavou svátku pracujících, příležitostí našich hrdinstvích a úspěchů, vyhledem do jasných perspektiv.

Na to vše vzpomínáme 1. máje 1960, v roce, kdy dovršila výstavbu socialistické a odměrné patřící výroby ovocnářské závětkou zemědělníků.

HERTIKOVICE – V obci je více než 120 obyvatel, ale si se čestně vyrovnávají se závazky k slavnostním dnům. Podle plánu byla otevřena zemědělská. Členové jednoty plněny dostali novou poštovní státnici. A Osvětové besedy byla v kulturním domě předána nová.

MILETA BOROVNICE – První máj v obci i nový kolektiv, součástí o této brigádě. Jeho členy jsou všichni místní seřadovci z školních. Paměti upřímné závazek z výroby k 1. máji. První si konvenční Mileta vede nejvíce v celém národním podniku.

JIVKA – Občané v 35 pracovních dílech obce odpracovali již 120 hodin závazků při úpravě školy a 180 hodin při výstavbě budovy MŠV. Občané cestě věnovali současně Velikonoční 60 hodin. Bylo rozhodnuto přiblížit obec do celostátní soutěže v „oké Z“.

RICO KOČLÉROV – Zaměstnanec se rozhodl upravit si příkladně své pozvečlivé a okolí závazky. Odpracoval proto již 713 brigádnických hodin a k nim přibudou ještě další. Dabže plní i výrobní plán. Od začátku roku vyrobil jen úžasných obvodů 16 milionů metrů.

KRKONOŠSKÉ PAPIRNY HOŠTINNÉ – Zaměstnanec úpravně plní nejdůležitější kód svého závazku a do konce června splní na 25% úkoly celoročního exportu. Produktivitu práce přiblížil proti závazku o 1,2% a vlastní náklady snížil o 7000 Kčs proti plánu.

DEBNÉ – Příkladně plní své závazky děti z národní školy. Vpřítomnosti si už sedmdesát kvádrů, které mají sestavit obno a zahrádku. V plánu má ještě dalších 100 kvádrů. Od přírodních na 100 cihel. A to škola v Debném patří mezi nejlepší na Krkonošsku.

PAL HAJNICE – Na počest májových dnů podrobil se sníst pracovní úkoly vyrobil o 470 normových hodin. A úměrnost byla zvýšena o 1,33 na 150. Na slavnostních nádech bylo od počátku roku ušetřeno 51.000 Kčs. Výroba stoupla byla přiblížena o 7.800 Kčs.

JIZ DOLNÍ OLEŠNICE – Společným sdělováním došlo dle družstevnické činnosti plněny závazek. Dohotoví proti plánu byla od začátku roku zvýšena o 10.000 miliónů. Konspicó bylo zatím zvládnuto 100 kubiků a je zajištěn materiál pro dalších 200 kubiků.

HORNÍ LÁNOV – Úspěšně byl splněn závazek ve sběru šlezného kovu. (Těži musí být z obce „jednotou“ odvezen, aby nedošlo odtuho u vlastní sílnice.) A ome občané si příkladně upravně své vlastní domky.

Ve všech obcích, závazek, kterých – na každém pracovních je v těchto dnech veřejně hodnoceno, jak jsou plněny majové závazky.

Radostné chvíle před velkým svátkem

U NÁS MÁME DOVOU RADOVAT SE A PŘIPRAVOVAT S LÁSKOU NEKRAKNEJŠÍ MAJOVÉ OSLAVY PAMĚTNÝCH DNŮ. Za dne zvykně se naše životní úroveň. Budoucí máj vyznívá zpráva o dalším snížení cen potravin, textilu, průmyslového zboží a elektřiny. A nejvíce úplně bezplatné poskytování učebnic a školních pomůcek. Máje, o čem se nám nemohlo ani zdát. Na všech pracovištích se u nás neděkuje o máj, jen nám, než o tom, co si kdo koupil novic.

Na všech místech kvele opravováno rodost. Zase další krok kupředu. Na krok, ale však k zvýšení životní úrovně.

O rodost, které vzbudila na dílně v Teple Vrchlabí usazení naší strany o vlády o dalším snížení a po obložení vpravené rodostí socialistické kolektivu souduzka Melusie Hlavová.

„Také na našem pracovišti proběhlo v sobotu ráno široká diskuse. S největším nadšením jsme přijali tu část, v ní se probírá, že učebnice a školní pomůcky budou zdarma. Máme všechny své děti, tři, čtyři i pět a dovědeme si spočitat, jakou částku uspoříme.“

Snížení bytové sazby za elektrický proud přinese rovněž velkou úsporu, a proto je vítána. Téměř každá rodina je vybavena moderním spotřebiči k ulehčení práce v domácnosti. A možná i něco je dosud nemá, třebaže si koupí vysavač, nebo ledničku.

Náštěně uděláme dětem radost hračkou za snížené ceny.

Shodily jsme se všechny na tom, že má strana vede správnou cestou. Za všeho opatření, která k zvýšení životní úrovně udělá, děkujeme straně a vláde. A slobuzeme, že zvýšením společným úsilím budeme i my přispívat k dokonalé socializaci v naší vlasti, protože socialismus je je šťastný život nás všech.“

Z věčnosti za další opatření Komunistické strany Československa k zvýšení naší životní úrovně se souzřezáme:

Odpracujeme 906 hodin ve prospěch naší školy o máje.

Jedá s větší úsilím zaměřme se na politickou výchovu, abychom byli hodní příslušníci v naší dělnické třídě. Ať jsou naše Komunistické strany Československa!

I. ročník sedmá učebnická škola ve Vrchlabí

MÁJOVÁ VÝZVA družstevníků z Libňatova

Uvědomujeme si, že v socialistické velkovýrobě musíme jít krok pracovníkům při soukromém hospodářství. Jména přesvědčení, že pokud z nových forem práce je i soutěž i mobilizaci má závazky a snadno kontrolovatelné.

Nesná se nám, že novými výzvy soutěže v zemědělství úže pouze v zemědělských termínech. Víme se státností. Je důležité, když bylo vyhlášeno na splnění tohoto úkolu, nespíšilo mnohá výkup. Nesouhlasíme ani s použitím hodnocením výroby.

Jako pro soutěž, která pomůže nejen nám, ale celému národnímu hospodářství, aby byl snížen dosud vysoký úroveň potrovin na zahraničí a zabezpečeno po celý rok obyvatelům socialistických pracujících všemi zemědělskými výrobky.

Vyrábíme proto všechna zemědělská družstva a našim nám, velkým okresu k soutěži a největší dodávky zemědělských produktů z jednoho hektaru.

Toto souhlasí plněni hodnotit životně, bude velmi přesně a snadno kontrolovatelné.

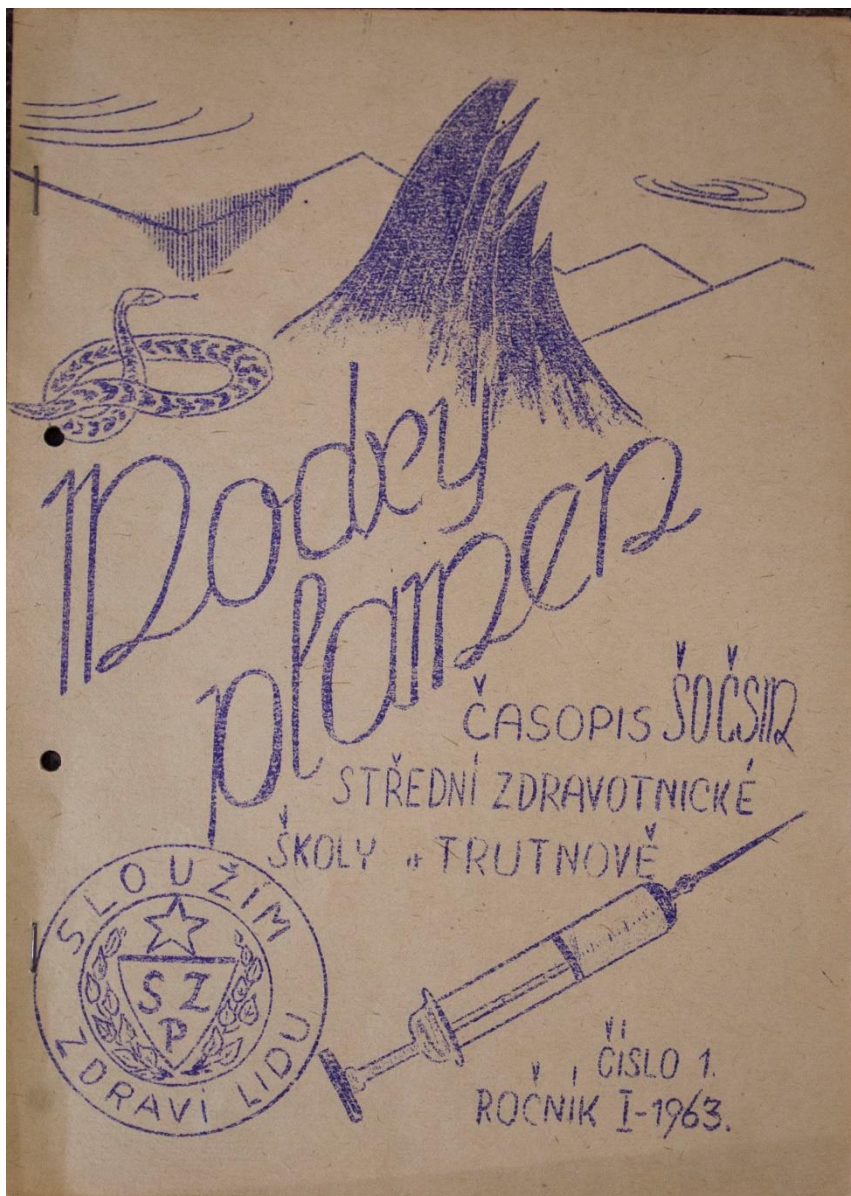
Jako vypracováno se souzřezáme, že letos prodáme stádu: z každého hektaru země půdy nejméně 250 kg žito a 600 kg brambor. Z každého hektaru zemědělské půdy nejméně 900 kg rýže, 130 kg masa a 270 vaječ.

Za družstevníky v Libňatově: Václav Souček, Oldřich Foltan, Karel Žuráka a Jovet Havel



V soustředěnosti Východočeských dřevářských závodů a Rudolfské byl svatove první kolektiv, součástí o hradě tří „brigád socialistické práce“. Jeho členové se současně snášejí splnit úslavní podmínky závazek.

Obrázek2: Krkonošská pravda: Orgán OV KŠC a ONV v Trutnově. Trutnov: OV KŠC a ONV, 1960–1990
 Uloženo: Státní okresní archiv Trutnov



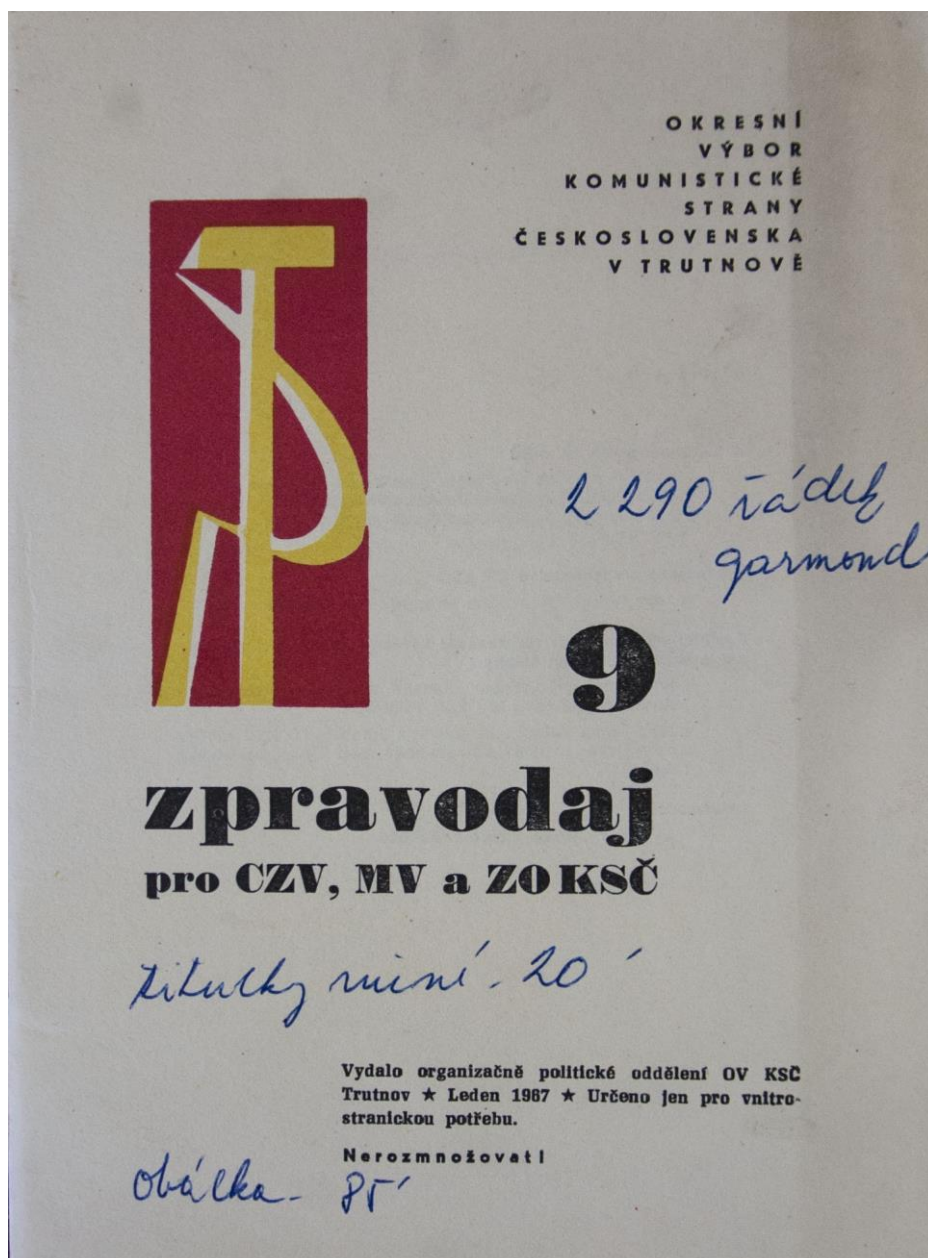
Obrázek3: *Modrý plamen*: Časopis ŠO ČSM Střední zdravotnické školy. Trutnov: Střední zdravotnická škola, 1963–1964

Uloženo: Státní okresní archiv Trutnov



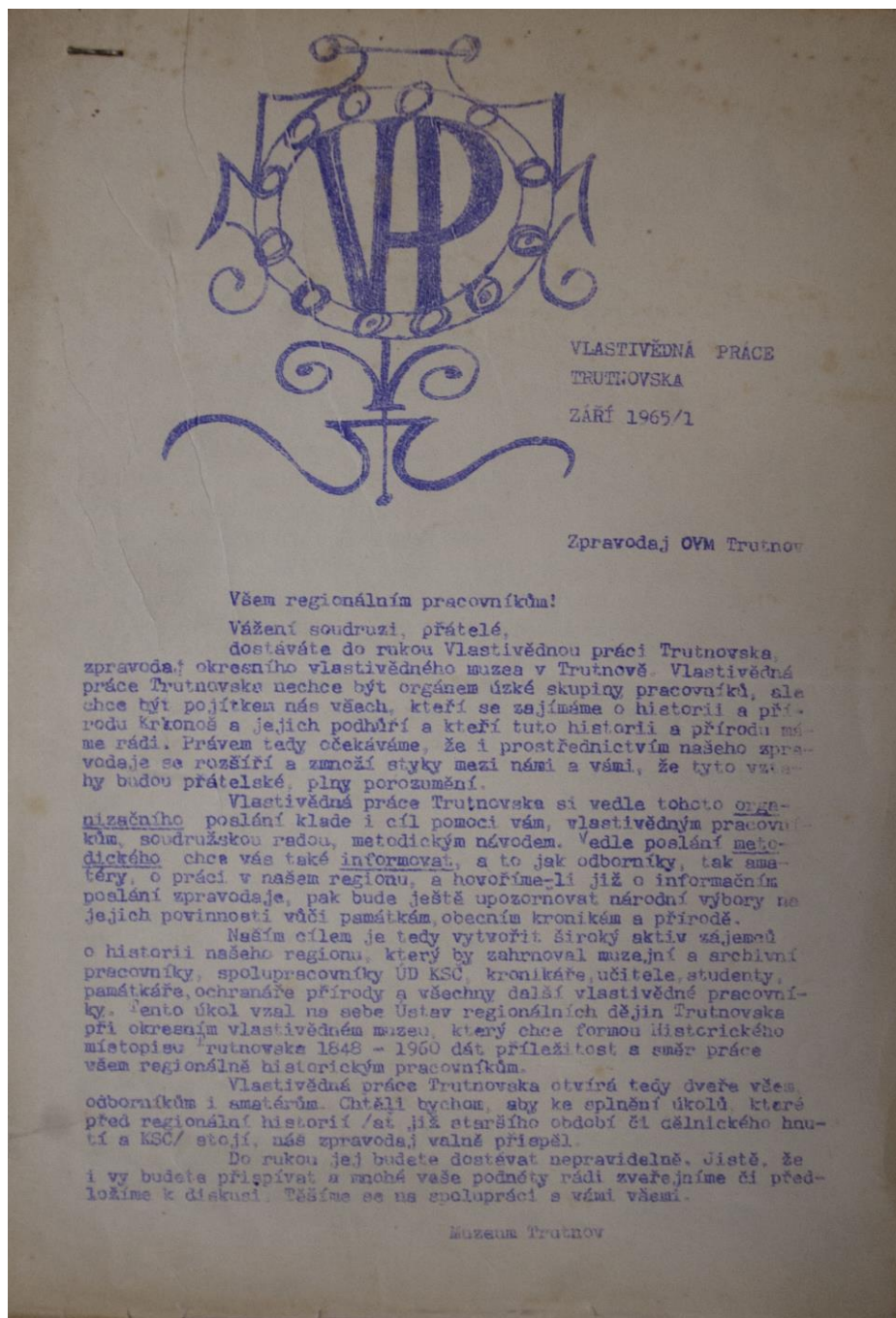
Obrázek4: *Všechny nitky Texlenu: Podnikový zpravodaj n. p. Texlen.* Trutnov: Texlen n. p., 1963

Uloženo: Státní okresní archiv Trutnov



Obrázek5: *Zpravodaj pro CZV, MV a ZO KSČ*. Trutnov: Organizační pol. oddělení OV KSČ, 1967

Uloženo: Státní okresní archiv Trutnov



Obrázek6: *Vlastivědná práce Trutnovska: Zpravodaj OVM Trutnov; Vlastivědné správy musea v Trutnově. Trutnov: Muzeum Podkrkonoší, 1965–1967*

Uloženo: Státní okresní archiv Trutnov



Obrázek7: *Facír: Nezávislý občasník*. Trutnov: Redakční rada ŠO ČSM při SLTŠ; ČSV SSM při SLTŠ; Domovní rada SSM, ČSV SSM a ČSOP při SLTŠ; Klub mladých autorů při SLTŠ, 1947–1973

Uloženo: Státní okresní archiv Trutnov



Obrázek8: Rozvoj: Okresní vesnické noviny Trutnovska. Trutnov: Rada ONV, 1957–1960
 Uloženo: Muzeum Podkrkonoší Trutnov

